

Министерство на финансите



Д О К Л А Д

ПО ЗАКОНА ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ

ЗА 2006 ГОДИНА

ВЪВЕДЕНИЕ	3
I. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И ФИСКАЛНА СТРАТЕГИЯ	5
1. Икономически преглед и перспективи	5
1.1. Развитие на световната икономика	5
1.2. Развитие на националната икономика и допускания за периода 2005-2008 година.	6
2. Изпълнение на консолидираната фискална програма за 2005 година	9
2.1. Преглед на фискалната позиция към месец август 2005 година	9
2.2. Оценка за изпълнението на консолидирания бюджет до края на 2005 г.	13
3. Средносрочна бюджетна политика и фискална устойчивост.....	15
II. ПРИХОДИ И ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА	17
1. Корпоративни данъци.....	18
2. Данъци върху доходите на физическите лица	19
3. Приходи на общественото и здравното осигуряване	20
4. Данък върху добавената стойност.....	21
5. Акцизи.....	22
6. Други данъци.....	23
7. Неданъчни приходи	24
8. Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми.....	24
III. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ И РАЗХОДИ	25
1. Публичните разходи по икономически елементи	25
1.1. Текущи разходи.....	26
1.2. Публични инвестиции	29
2. Държавните разходи по функции	31
2.1. Общи държавни служби.....	31
2.2. Отбрана и сигурност.....	32
2.3. Образование	35
2.4. Здравеопазване.....	35
2.5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи	36
2.6. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда.....	39
2.7. Почивно дело, култура и религиозни дейности.....	39
2.8. Икономически дейности и услуги.....	41
2.9. Разходи неклассифицирани в другите функции.....	44
3. Бюджет 2006 по отговорности.....	45
3.1. Централен републикански бюджет	45
3.2. Съдебна власт.....	46

3.3. Бюджети на общините.....	48
3.4. Бюджет на Национален фонд към Министерство на финансите	50
IV. ПОЛИТИКА ПО ДЪЛГА / ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТ 2006.....	51
1. Държавен дълг.....	51
2. Финансиране	54
V. РЕАЛИЗАЦИЯ НА БЮДЖЕТНАТА РЕФОРМА	55
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	57
ПРИЛОЖЕНИЯ:.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Въведение

Предстоящата 2006 г. се явява първата пълна година от управленския мандат на правителството на европейската интеграция, икономическия растеж и социалната отговорност и същевременно последна година преди планираното за 01.01.2007 г. присъединяване на България към ЕС. В този смисъл Бюджет 2006 е призван да отговори на обществените очаквания за ускорен напредък на България в процеса на социално-икономическо сближаване и интегриране на икономиката на страната към Единния европейски пазар. Повишеното доверие в институциите след изборите трябва да се превърне в основен ресурс и импулс за промяна и приключване на така необходимите реформи в публичния сектор и икономиката като цяло.

Класическият поглед на макроикономическата политика разглежда ролята на бюджета като инструмент за постигане на стабилизация и средство за стимулиране на вътрешното търсене, а от там и на икономическия растеж. Когато обаче страната е изправена пред сериозни структурни предизвикателства и необходимост от бързо повишаване на потенциала на икономиката, бюджетната политика придобива ново значение, особено при сравнително голям дял на публичния сектор, какъвто е случая за България. За да се постигне желаната ускорена конвергенция с държавите от ЕС, е нужно да се разкрият и използват възможностите на основополагащи фактори за икономическия растеж като човешкия капитал и иновационната дейност. В тези нови условия функцията на бюджета следва да се ориентира от преразпределяне на икономическите блага към стимулиране на конкурентоспособността на производството (изграждане на икономика на знанието), подобряване на условията на бизнес-средата и човешкия капитал, модернизация на държавата и стремеж към постоянно повишаване качеството на предлаганите публични услуги. В същото време приоритет в следващите години ще бъде борбата с бедността и социалната изолация на групите в неравностойно положение.

С Бюджет 2006 се въвеждат необходимите промени, които поставят началото на реализирането на приоритетите на новото коалиционно правителство. Фискалната позиция подпомага запазването на стабилна и предвидима макроикономическа среда. Промените в данъчното облагане са насочени едновременно към стимулиране на заетостта, трайно снижаване на безработицата и повишаване на разполагаемия доход на населението, а разпределението на разходите и подобряването на тяхната насоченост съответстват на приоритетните области в публичната сфера.

Изложението на доклада към Закона за държавния бюджет на Република България за 2006 г. започва с анализ на развитието на световната икономика, определящо до известна степен тенденциите в националната икономика, прогнозите за краткосрочното икономическо развитие и съответните допускания на изложения сценарий. Представени са данните за изпълнението на консолидираната фискална програма за 2005 г. и средносрочната фискална стратегия, която представя Бюджет 2006 в контекста на многогодишното бюджетно планиране.

В част 2 са маркирани промените в данъчното и осигурително законодателство през 2006г. по вид на прихода, като се правят оценки на ефекта им върху бюджетните приходи и поведението на икономическите субекти.

Част 3 разглежда разходната част на консолидирания държавен бюджет по икономически елементи и функции. В приложението е представена обосновка на заложените по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджетни кредити (ПРБК) параметри и политики. Обръща се също така внимание на процеса на финансова децентрализация, целящ засилване правомощията и отговорностите на общините.

Част 4 третира размера и динамиката на държавния дълг, неговата валутна и лихвена структура, основните насоки при неговото управление. Естествено динамиката на задлъжнялостта се обвързва с нуждите и начините (структурата) за финансиране на бюджетното салдо.

Напредъкът на бюджетната реформа се разглежда в част 5, вкл. преглед на реформата в публичния сектор във връзка с въвеждането на програмно и ориентирано към резултатите бюджетирание.

I. Икономическо развитие и фискална стратегия

1. Икономически преглед и перспективи

Анализът на икономическата обстановка и прегледът на тенденциите във вътрешната и международната конюнктура служат за основа при извеждането на предпоставките (ограниченията) пред фискалната политика за следващите три години и целевите ефекти, към които фискалната стратегия следва да се програмира.

1.1. Развитие на световната икономика

През 2005 г. световната икономика ще забави растежа си до 4.3%, който според прогнози на Международния валутен фонд (МВФ) ще се задържи почти непроменен и през следващите 2-3 години. Азиатските икономики и САЩ запазват лидерското си място на основни икономически центрове и двигатели на световната икономика, докато растежът в еврозоната продължава да е неустойчив и слаб.

Таблица №1. Основни икономически показатели за избрани страни (%)

	Реален БВП				Индекс на потребителските цени				Баланс на текущата сметка в % от БВП			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
САЩ	2.7	4.2	3.5	3.3	2.3	2.7	3.1	2.8	-4.7	-5.7	-6.1	-6.1
Япония	1.4	2.7	2.0	2.0	-0.2	–	-0.4	-0.1	3.2	3.7	3.3	3.0
Еврозона	0.7	2.0	1.2	1.8	2.1	2.1	2.1	1.8	0.3	0.5	0.2	0.2
Германия	-0.2	1.6	0.8	1.2	1.0	1.8	1.7	1.7	2.1	3.8	4.3	4.4
Франция	0.9	2.0	1.5	1.8	2.2	2.3	1.9	1.8	0.4	-0.4	-1.3	-1.5
Италия	0.3	1.2	–	1.4	2.8	2.3	2.1	2.0	-1.3	-0.9	-1.7	-1.4
Балтийски	8.4	7.5	7.1	6.5	0.6	3.1	4.0	3.3	-8.5	-10.0	-9.5	-8.8
Естония	6.7	7.8	7.0	6.0	1.3	3.0	3.9	2.8	-12.1	-12.7	-10.9	-9.9
Латвия	7.5	8.5	7.8	6.8	2.9	6.3	6.3	5.1	-8.2	-12.3	-10.5	-9.4
Литва	9.7	6.7	6.8	6.5	-1.2	1.2	2.7	2.5	-7.0	-7.1	-8.1	-7.9
Централна Европа	3.5	5.0	3.5	4.0	2.2	4.2	2.5	2.7	-4.0	-3.8	-3.3	-3.8
Чехия	3.2	4.4	4.1	3.9	0.1	2.8	2.0	2.5	-6.1	-5.2	-3.5	-3.2
Унгария	2.9	4.2	3.4	3.6	4.7	6.8	4.0	3.6	-8.8	-8.8	-8.5	-8.0
Полша	3.8	5.4	3.0	4.0	0.8	3.5	2.2	2.5	-2.2	-1.5	-1.0	-2.5
Словакия	4.5	5.5	5.0	5.4	8.5	7.5	2.7	2.7	-0.9	-3.5	-6.3	-6.4
Словения	2.5	4.6	3.9	4.0	5.6	3.6	2.6	2.5	-0.4	-0.9	-1.6	-0.8
СЮИЕ	4.5	6.6	4.7	4.8	9.2	8.2	6.4	5.1	-6.6	-6.8	-7.0	-6.7
България ¹	4.5	5.6	5.8	5.5	2.4	6.2	4.7	5.8	-9.2	-7.4	-13.5	-12.0
Кипър	1.9	3.7	3.8	4.0	4.1	2.3	2.5	2.5	-3.4	-5.8	-4.0	-3.2
Малта	-1.9	1.0	1.5	1.8	1.9	2.7	2.4	1.9	-5.8	-10.4	-10.5	-8.6
Румъния	5.2	8.3	5.0	5.0	15.3	11.9	8.8	6.9	-6.8	-7.5	-7.9	-7.8
Турция	5.8	8.9	5.0	5.0	25.2	10.3	8.4	6.9	-3.3	-5.1	-5.6	-5.3

Източник: *World Economic Outlook, IMF, September 2005*

¹ Данните за България са коригирани от Министерството на финансите

Засилването на инфлационните очаквания в американската икономика в края на 2004 и началото на 2005 г. принуди Федералния резерв да увеличи основния лихвен процент. От друга страна през разглеждания период Европейската централна банка (ЕЦБ) не промени основния лихвен процент и най-вероятно ще задържи лихвите си почти без промяна предвид очакванията за стабилни темпове на инфлация през следващите три години.

Отварянето на лихвения диференциал между долара и **евро**то подейства в подкрепа на долара и той възвърна част от позициите си спрямо евро то след поевтиняването наблюдавано през 2004 г. В средата на второто тримесечие на 2005 г. освен от лихвения диференциал доларът беше подкрепен и от по-добрите икономически данни на американската икономика, както и от отхвърлянето на европейската конституция от Франция и Холандия. В края на август валутният курс се стабилизира на нива 1.22-1.23 долара за евро, като до края на годината не се очакват големи колебания около тези нива.

Понастоящем, значим източник на несигурност за световната икономика е покачващата се цена на суровия **петрол**, който в края на м. август достигна нови рекордни стойности в номинално изражение от над 66\$ за барел сорт "Брент". В сравнение с началото на годината, цената на суровия петрол в щатски долари нарасна с над 60%, а по цени в евро нарастването е с близо 80%.

1.2. Развитие на националната икономика и допускания за периода 2005-2008 година.

Тенденцията на висок растеж на икономиката се запазва от началото на 2005 г. Според публикуваните данни на НСИ, през първото тримесечие на 2005 г. брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 6% в реално изражение, а през второто – с 6.4% или за полугодieto отбелязаният ръст на БВП е 6.2%.

Традиционно най-голям принос за растежа има вътрешното търсене - потреблението на домакинствата и инвестициите в основен капитал. През първото полугодие индивидуалното потребление нараства реално с 6.5% спрямо същия период на 2004 г. и достига относителен дял от 81.3 на сто в общия обем на БВП. Увеличаването на кредитната активност на търговските банки от началото на годината и особено през месец март допълнително допринесе за засилване на индивидуалното търсене. С регистриран по-висок растеж (13.4%), но с по-нисък дял в общия обем на БВП (22.1 на сто) са инвестициите в основен капитал. Традиционно отрицателно остава външнотърговското салдо - за периода януари – юни 2005 г. растежът на вноса (13.3%) надвишава този на износа (10.5%) с близо 3 процентни пункта, което продължи да увеличава дефицита по търговското салдо и текущата сметка.

От началото на 2005 г. инфлацията е 3.3% до септември, а спрямо септември на предходната година е 5.4%. Ценовата динамика до края на 2005 г. се очаква да бъде повлияна основно от цените на хранителните стоки и от международните цени на петрола. Цените на течните горива в страната следваха световните цени и за първото полугодие на годината общото поскъпване при тях бе 26.2%. Това допринесе директно за увеличаване на общата инфлация с 0.7 процентни пункта.

През периода 2005-2008 г. ще се запази положителното икономическо развитие на България, което се наблюдава през последните няколко години. Прогнозният **растеж на БВП** през периода ще бъде висок - от порядъка на 5.5-5.9% годишно. Факторите, които обуславят високия растеж на икономиката, са високите инвестиции и нарастването на износа.

Таблица №2. Основни макроикономически показатели

	2003	2004	2005 Прогноза	2006 Проект	2007 Проект	2008 Проект
БВП – текущи цени (млн. лв.)	34 547	38 008	41 614	45 615	49 540	53 584
- реален растеж (%)	4.5%	5.6%	5.8%	5.5%	5.9%	5.9%
Инфлация (%)						
- в края на годината	5.7%	4.0%	5.1%	4.9%	3.1%	2.8%
- средна за периода	2.4%	6.2%	4.7%	5.8%	3.1%	2.8%
Текуща сметка (млн. евро)	-1 630,3	-1 447,1	-2 866,7	-2 797,9	-2 102,0	-1 856,1
в % от БВП	-9.2%	-7.4%	-13.5%	-12.0%	-8.3%	-6.8%
В т.ч. търговско салдо (млн. евро)	-2 199,6	-2 718,0	-3 699,9	-4 022,8	-4 422,7	-4 706,8
в % от БВП	-11.0%	-11.3%	-13.9%	-14.2%	-14.4%	-14.1%
Преки чуждестранни инвестиции (млн. евро)	1 850,5	2 114,2	1 675,9	2 066,2	2 066,1	2 126,9
в % от БВП	9.3%	8.8%	6.3%	7.3%	6.7%	6.4%
Валутен курс (USD/BGN)						
- в края на годината	1,61	1,44	1,59	1,61	1,61	1,60
- средногодишен	1,73	1,57	1,56	1,61	1,61	1,60

Очаква се **инвестициите** да растат с по-бързи темпове от растежа на БВП и делът им към 2008 г. да достигне до 26% от БВП. Това нарастване ще бъде финансирано главно по линия на вътрешните спестявания, които ще достигнат близо 17% от БВП през 2008 г., като разбира се необходимо условие за развитието на такъв сценарий е наличието на стабилна финансова система. Присъединяването на България към ЕС в началото на 2007 г. ще се отрази положително на динамиката на инвестициите, като през последните две години се очаква ръстът им да достигне 12-13% годишно. Високият ръст на дела на инвестициите в БВП, въпреки нарастването на спестяванията, задържа дефицита по текущата сметка на високи нива.

В настоящата прогноза се очаква средногодишната средна цена за незабавна доставка² на **петрола** за 2005 г. да бъде около 51 долара за барел. В контекста на развитието на петролните цени през настоящата година и невъзможността на търсенето на петрол да се намали значително за следващите години през разглеждания период са залегнали цени в диапазона 50-55 долара за барел. Високите цени на петрола от своя страна ще окажат влияние върху инфлационните очаквания, което ще усилва натиска върху увеличение на лихвите.

² На английски – average petroleum spot price (APSP)

Шестмесечният LIBOR в долари за последната една година се повиши с 2 процентни пункта, а от началото на 2006 се очаква и повишение на лихвите в евро. До края на разглеждания период е заложено лихвите в долари да бъдат около 5%, а тези в евро около 4%. В настоящата прогноза е залегнал валутен курс за 2006 г. от 1,6.

Очаква се през 2005 г. **дефицитът по текущата сметка** на страната да достигне 13.5% от БВП. Това произтича основно от големия търговски дефицит, поради по-високите цени на енергийните продукти и на металите. Очакванията са растежът и на вноса, и на износа на стоки в номинално изражение да бъдат около 20%. Външното търсене за български стоки остава силно и през 2005 г., прогнозата е, че износът на стоки в реално изражение ще се увеличи с около 9.9%, а дефлаторът ще достигне 8.8%. За обема на вноса определящи фактори са високият растеж на износа, потреблението и инвестициите. Върху тях отражение дават все още големите очаквания за кредитна активност през годината, въпреки приложените от централната банка мерки. По-високите цени на суровия петрол ще бъде един от основните фактори за оскъпяването на вноса. Вносът на потребителски стоки ще остане висок, въпреки, че при тях ценовият ефект не е така силно изявен. Това може да бъде окачествено и като негативна тенденция, но тя е в унисон с нарастващото потребление и все по-улеснения достъп на домакинствата до кредитиране. Модернизирането на приватизираните вече дружества и потоците от ПЧИ през годината ще стимулират вноса на инвестиционни стоки, като в обратна посока ще действа наблюдаваното в последно време намаление на отпусканите корпоративни кредити. В резултат на тези предположения се очаква вноса на стоки да има реален растеж над 12.8% и дефлатор 9.2%, малко по-висок от този на износа.

Очакваните добри темпове на растеж на световната икономика и в частност на ЕС през периода 2006-2008 г., заедно с присъединяването на страната към ЕС и подобряването на конкурентноспособността на българските стоки, дават основания да се очаква значителен ръст на **износа**, който в реално изражение може да достигне около 12% годишно през периода 2006-2008 година. Заложено е реално увеличение на **вноса** на стоки за периода 2006-2008 г. от малко над 11% се базира главно на предположенията за повишаване на потреблението и запазване на висок ръст на инвестициите в страната.

Високите темпове на икономически растеж през периода са основа за нарастване на заетите с 1-1.5% годишно и респективно за намаляване на безработицата. Очакванията са средногодишната **безработица** да се установи под 10% след 2008 г. По отношение на средната работна заплата прогнозите са за нарастване в номинално изражение с около 7.5% годишно. През периода 2005-2008 г. ръстът на производителността на труда ще изпреварва този на реалната заплата, което поставя въпроса за ускоряване на реформите на пазара на труда.

Прогнозира се средногодишната **инфлация** през периода 2005-2008 г. постепенно да намалява и от около 5.0% за 2005 г. да спадне до нива под 3.0% към края на периода. По-високата с 1-2% инфлация спрямо тази в Еврозоната, се дължи на приспособяването на акцизите във връзка с поетите ангажименти от страната при преговорите с ЕС и реструктурирането на икономиката.

2. Изпълнение на консолидираната фискална програма за 2005 година

Основните цели на фискалната политика през 2005 г. са: поддържане на фискална устойчивост и макроикономическа стабилност и създаване на предпоставки за устойчив икономически растеж; съдействие за постигането на целите за членство в ЕС и подпомагане предприєдинителния процес, финансиране на приоритетните разходи, съобразени с основните фискални параметри и средносрочните прогнози.

2.1. Преглед на фискалната позиция към месец август 2005 година

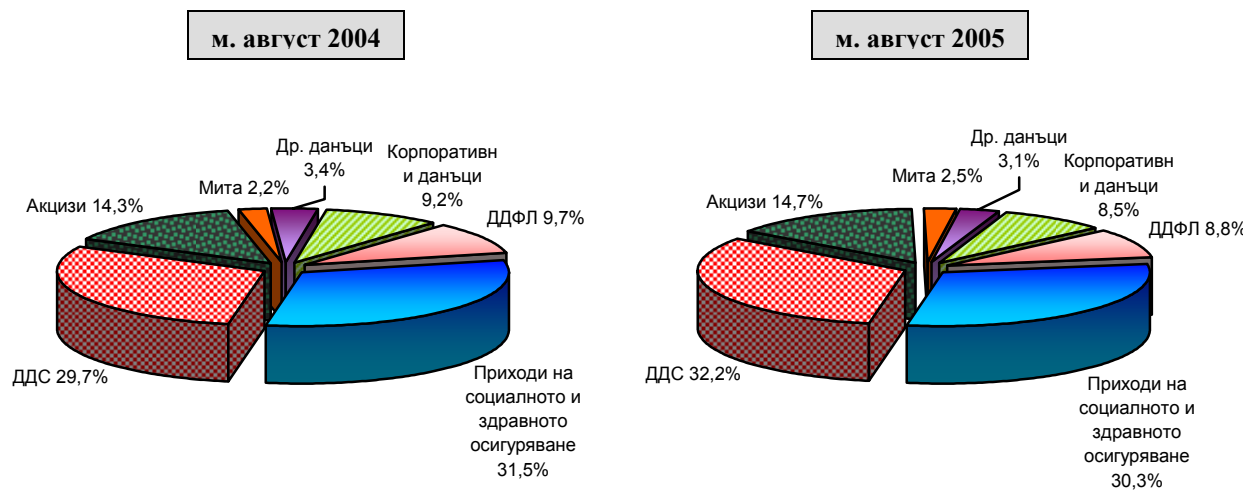
Таблица №3. Изпълнение на основните параметри по консолидирания бюджет

ПОКАЗАТЕЛИ (млн. лв.)	2004 Август	2005 програма	2005 август	изпълнение към август 2004	изпълнение към програма 2005
Приходи и помощи:	10 311,4	16 265,9	11 758,7	114,0%	72,3%
- данъчни	8 179,9	13 195,9	9 322,6	114,0%	70,6%
- неданъчни	1 854,3	2 549,9	2 110,4	113,8%	82,8%
- помощи	277,2	520,1	325,6	117,5%	62,6%
Разходи, в т.ч.:	9 199,9	16 461,5	10 458,3	113,7%	63,5%
- нелихвени	8 502,5	15 566,8	9 838,1	115,7%	63,2%
- лихвени	617,2	794,7	602,4	97,6%	75,8%
- възмездно финансиране	80,2	100,0	17,8		
Дефицит (-)/излишък (+)	1 111,5	-195,6	1 300,4		

Изпълнение на приходите

Отчетените приходи по консолидираната фискална програма към 31.08.2005 г. са в размер на 11 758,7 млн. лв., или 72.3% от годишните разчети, т.е. бележат ръст от 14% спрямо същия период на предходната година. За осемте месеца на 2005 г. се наблюдава ръст спрямо отчетените за същия период на 2004 г., както в постъпленията от данъци, така и в неданъчните приходи. Данъчните приходи са нараснали с 14%, а неданъчните – с 13.8%. Съществен ръст спрямо предходната година се отчита и в постъпленията от помощи – 17.5%.

Графика №1. Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет



Съществен принос за по-високите данъчни приходи е отчетения ръст в постъпленията от *косвени данъци по републиканския бюджет*, които са в общ размер 4 601,5 млн. лв., т.е. бележат ръст от 21.7% в сравнение със същия период на предходната година. Един от основните фактори допринесли за това е отчетения ръст на вноса в страната – 31.9% спрямо август 2004 година. Други фактори, които оказват влияние, са увеличени акциз през 2005 г. за спиртни напитки и пиво, променената структура на акциза за цигарите с филтър, както и повишената събираемост на държавните вземания от подобрената работа на митническата и данъчната администрации и борбата с митническите измами. В резултат на изброените фактори по видове косвени данъци спрямо август 2004 г. са постъпили в повече: 571,2 млн. лв. (23.5%) от ДДС; 199,7 млн. лв. (17.1%) от акцизи; 50 млн. лв. (27.6%) от митни сборове. Събраните в повече митни сборове са от: повишена събираемост – 3,5 млн. лв.; повишена митническа стойност при внос – 19,8 млн. лв.; увеличен обем на вноса – 26,7 млн. лева.

През отчетния период по републиканския бюджет постъпиха 1 736,2 млн. лв. от *преки данъци*, което представлява 72.9% от разчетените за годината. Спрямо същия период на миналата година техният размер е нараснал с 4.1% (68,7 млн. лв.). Това основно се дължи на по-високите постъпления от корпоративни данъци и данъците върху доходите на физическите лица. От началото на годината значително бяха намалени ставките на някои данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане спрямо съответните им размери през 2004 г. (корпоративният данък е намален от 19.5% на 15%; данъкът върху дивидентите - от 15% на 7%; данъците върху определени разходи - от 20% на 17%; намалени са данъчните размери за дейности със специфично данъчно облагане и др.). Постъпленията от корпоративни данъци за първите осем месеца представляват 79.1% от предвидените за годината, като спрямо август 2004 г. са нараснали с 4.9%. За това изпълнение съществен принос има и разширяването на данъчната основа чрез “изтласкването на светло” на част от т.н. “сива” икономика, за което допринесоха намалението на данъчните ставки, засилените административни мерки, провежданата кредитна политика от търговските банки и др. Данъците върху доходите на

физически лица (ДДФЛ) за разглеждания период представляват 67.2% от планирания годишен размер и бележат ръст от 3% спрямо същия период на предходната година.

Неданъчните приходи и помощи по републиканския бюджет през първите осем месеца на 2005 г. са в размер на 1 442 млн.лв., или 88.6% от планираните за годината. Доброто изпълнение се дължи основно на високите неданъчни постъпления по бюджетите на министерствата и ведомствата, основно в резултат на постъпили еднократни приходи в общ размер на около 201 млн.лв., съответно по бюджета на Министерството на отбраната (39 млн.лв. от приходи от продажба на недвижим имот) и този на Комисията за регулиране на съобщенията (162 млн.лв. от лицензии за осъществяване на далекосъобщения чрез обществена далекосъобщителна мрежа по стандарт UMTS).

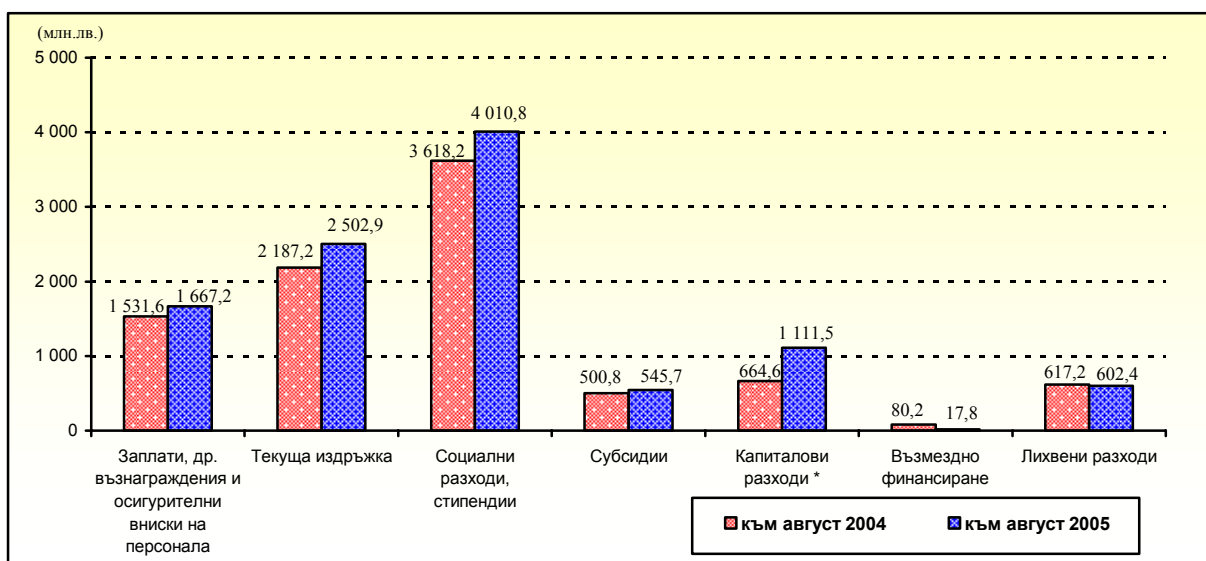
Отчетените приходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове също бележат ръст от 10.1% спрямо осемте месеца на 2004 г., като към 31.08.2005 г. те са в размер на 2 896,7 млн. лв. или 67.1% спрямо годишния разчет. Данъчните постъпления са в общ размер 2 821,1 млн. лв. (66.9% от разчета) и се формират от приходи от социални и здравно осигурителни вноски. Основните фактори, допринесли за доброто изпълнение са следните: нарастването на минималната работна заплата за страната от 120 на 150 лв. от 01.01.2005 г.; промяна в минималните осигурителни прагове по основни квалификационни групи и професии; административни мерки, насочени към повишаване на събираемостта; по-добрата събираемост на вноските от минали години по ревизионни актове за начет и др. Неданъчните постъпления по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове са в общ размер на 75,6 млн.лв. или 72.3% от разчетените за годината. В основната си част това са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви по бюджета на НОИ.

Приходите по бюджетите на общините за първите осем месеца на 2005 г. са в общ размер 591,9 млн.лв., което представлява 85.3% спрямо годишния разчет. Изпълнението на данъчните приходи спрямо разчетите за годината е 92.4%, а това на неданъчните приходи и помощите – 82.9%. Доброто изпълнение на данъчните приходи се дължи на високите постъпления от имуществени данъци през първите осем месеца на годината. В частта на неданъчните приходи добро е изпълнението на приходите от такси и приходи от продажба на земя и дълготрайни активи по бюджетите на общините.

Изпълнение на разходите

Извършените разходи по консолидираната фискална програма към 31.08.2005 г. са в общ размер на 10 458,3 млн.лв. или 63.5% спрямо предвидените в разчета за годината. Финансирането на разходите по КФП се осъществява при спазване на предвидените със ЗДБРБ за 2005 г. общи ограничители, в рамките на които се съблюдава приоритетността и периодичността на разходите.

Графика №2. Основни разходни показатели по консолидирания бюджет



* Вкл. прираста на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция

Нелихвените разходи по републиканския бюджет (без трансферите за др. бюджети), към 31.08.2005 г. са в размер 3 724 млн. лв., което представлява 58.5% от предвидените в ЗДБРБ за 2005 г. средства. *Текущите нелихвени разходи* към 31.08.2005 г. са в размер на 3 182,9 млн.лв. или 59.7% към разчета. Изпълнението спрямо годишния разчет³ на основните разходни показатели от групата на текущите нелихвени разходи по републиканския бюджет е както следва: разходи за текуща издръжка 59.5% от предвидените със ЗДБРБ за 2005 г.; разходи за заплати, осигурителни вноски и др. възнаграждения – 59.6%; социалните разходи (вкл. стипендиите) – 49.1% и за субсидии – 77.5%. Следва да отбележим, че част от планираните социални разходи по линия на програмите за осигуряване на заетост се отчитат като субсидии, тъй като средствата се получават от реалния сектор, а друга част се предоставя като трансфер по бюджетите на общините. Изразходваните средства за капиталови разходи (вкл. прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция) са в размер на 541 млн.лв., или 52.1% спрямо разчета за годината. Извършените *лихвени плащания* са в размер на 599,2 млн.лв. и в основната си част представляват лихви по външни заеми (445,9 млн.лв.). Спрямо същия период на миналата година разходите за лихви по КФП са с 15,1 млн.лв. по-малко, като за отчетния период те заемат 9.1% относителен дял в общите разходи, при 10.6% за осемте месеца на 2004 година.

Разходите по бюджетите на социалноосигурителните фондове са в размер на 3 606,8 млн.лв., или 66% от разчета за годината. Основната част от тях представляват разходи по бюджета на НОИ – 2 914,3 млн.лв. (65.2% от предвидените в ЗБДОО за 2005 г.), в т.ч. разходи за пенсии – 2 441,4 млн.лв. (66.6% от разчета за годината) и разходите за обезщетения и помощи за домакинствата – 270,3 млн.лв. (66.4% от разчета). Разходите по бюджета на НЗОК са в размер на 689,8 млн.лв. (70.2% от предвиденото в ЗБНЗОК за 2005 г.), в т.ч. здравноосигурителните плащания – 672,2 млн.лв. (77.8% от разчета за годината).

³ С оглед съпоставимост на данните, одобрените средства в ЗДБРБ за 2005 г. в позицията “Резерв за непредвидени и неотложни разходи” по РБ са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства.

Разходите по бюджетите на общините са в общ размер 1 582,4 млн.лв., или 75.7% от разчета за годината. Текущите разходи са в размер на 1 339,6 млн.лв. (72.9% от разчета), а капиталовите – 242,8 млн.лв. или 96.5% от разчета за 2005 г.

Излишъкът по КФП към 31.08.2005 г. е в размер на 1 300,4 млн.лева. Постигнатите резултати за отчетния период продължават тенденцията на поддържане на едно високо ниво оперативен касов излишък по консолидирания бюджет от началото на годината, която бе наблюдавана и през последните няколко години. За това допринасят изпълнението на приходите и управлението на разходите в съответствие с нормативно регламентиранията ограничения, заложиени в ЗДБРБ за 2005 година.

Фискалният резерв⁴ към 31.08.2005 г., по програмни валутни курсове е 4 646,6 млн. лв.

2.2. Оценка за изпълнението на консолидирания бюджет до края на 2005 г.

Очерталите се тенденции при анализа на текущото бюджетно изпълнение за осемте месеца на 2005 г. ще продължат своето въздействие до края на финансовата година.

Доброто изпълнение на бюджетните приходи към края на август 2005 г. обуславя очакваното преизпълнение на приходите по консолидирания бюджет с около 8-9% над програмата. По-значимо преизпълнение се очертава в позициите на косвените данъци (ДДС, акциз, мита), приходите на осигурителните фондове, данък върху доходите на физическите лица и неданъчните приходи. Основният фактор, обуславящ очакваните по-високи постъпления от косвени данъци е трайният ръст на вноса в страната, който значително изпреварва заложиения в разчета за годината ръст от 10%. От друга страна, драстичният скок в цената на суровия петрол и засиленият контрол от страна на митническите органи в значителна степен допринасят за увеличаването на стойностния обем на вноса, респ. постъпленията от косвени данъци. Оценката на очакваното преизпълнение на приходите от косвени данъци спрямо планираните със ЗДБРБ за 2005 г. е за около 13%. Наблюдаваните тенденции при постъпленията от данъка върху доходите на физически лица потвърждават очакванията за преизпълнение на планирания им размер с около 2%, основно в резултат на общото икономическо оживление и разширяването на данъчната основа. Очаква се и преизпълнение на корпоративния данък с около 1-2% въз основа нарастването на печалбата през 2004 г., спрямо тази за 2003 г. на фирмите от нефинансовия сектор и най-вече на банковите институции, в резултат на кредитната експанзия и разширяването на пазарните дялове на банковия сектор през изминалата година.

Отчетните данни за изпълнението на бюджетите на социалноосигурителните фондове дават основание за очаквано преизпълнение на приходите от социалноосигурителни вноски с около 3%, което в по-голямата си част е формирано от преизпълнение в постъпленията от здравноосигурителните вноски. Оценката е мотивирана с отчетения за осемте месеца ръст на средния осигурителен доход, както и с ефекта от засилените административни мерки срещу задължените лица с неплатени здравноосигурителни вноски за минали периоди и стриктния

⁴ Фискалният резерв обхваща:

- наличностите в лева и чуждестранна валута на всички бюджетни сметки и депозити в банковата система, в т.ч. централния бюджет, министерства и ведомства, НОИ, НЗОК и извънбюджетните фондове на централно ниво;
- други високоликвидни външни активи на централното правителство.

контрол при извършване на проверките, което води до повишаване събираемостта на дължимите осигурителни вноски.

Очакваното преизпълнение на неданъчните приходи за 2005 г. с около 13-14% основно е в резултат на посочените значими по размер еднократни приходи, постъпили по бюджета на министерства и ведомства, както и от доброто изпълнение на приходите от общински такси, продажба на земя и дълготрайни активи по местните бюджети.

Отчитайки влиянието на изменението в макроикономическата обстановка, бюджетната политика по отношение на касовото изпълнение е насочена към осигуряване на стабилност на фискалната позиция. Потенциалните рискове в настоящите икономически условия се свързват, главно, с влошения дефицит по текущата сметка на платежния баланс, чийто основен компонент е отрицателното търговско салдо. По данни на БНБ за периода януари–август 2005 г. дефицитът по текущата сметка на платежния баланс е в размер на 7.7% от БВП, при 3.7% от БВП за същия период на 2004 г. На годишна база се очаква той да надхвърли 10% от БВП при заложен в споразумението с МВФ – 7.6% от БВП. От гледна точка на бюджетната политика, тези рискове налагат стесняване на фискалната позиция чрез спестяване на част от преизпълнението на приходите над планираните нива в бюджета и прилагане на стегната политика по отношение на разходите, насочени към подкрепа на вътрешните спестявания и ограничаване на фискалния натиск върху търговското салдо. Това е основния мотив за договорените ограничения с МВФ в Допълнителния меморандум за икономическа и финансова политика за 2005 г. относно спестяване на част от преизпълнението на бюджетните приходи. Основните акценти по отношение на фискалните параметри за 2005 г. в споразумението с МВФ са: променено целево ниво на бюджетния баланс за 2005 г. по консолидираната фискална програма - от дефицит 0.5% от БВП (195.6 млн. лв.), на излишък от най-малко 1% от БВП (417 млн. лв.); спестяване на 69% от преизпълнението на данъчните приходи, спрямо разчетите по програмата с МВФ (без това от данъците върху доходите на физическите лица); недопускане натрупването на нови просрочени задължения през 2005 г.

Сериозен натиск върху изпълнението на бюджета за тази година е необходимостта от осигуряване на допълнителни средства в значителни размери за преодоляване на последиците от кризисната ситуация, породена от наводненията през последните месеци, както и за други неотложни приоритетни разходи. Оценката за размера на нанесените щети надвишава многократно предвидените със ЗДБРБ за 2005 г. средства като резерв за неотложни и непредвидени разходи.

Посочените рискове налагат мерки за ограничаване на одобрените за 2005 г. разходи, като компенсираща мярка. Постигането на оптимален баланс между потребностите от допълнителни средства и рисковете от дефицита по текущата сметка, налага укрепване на бюджетната дисциплина и фискалната прозрачност, подобряване качеството, ефективността и структурата на бюджетните разходи с оглед да се създадат условия за удовлетворяване на потребностите от неотложни и приоритетни разходи до края на 2005 г. Финансирането на бюджетните разходи по консолидираната фискална програма се осъществява въз основа на внимателен анализ на положителните и отрицателни ефекти в бюджета до края на годината и отразява стремеж към засилване ефективното използване на средствата. Целта е да се постигне оптимално разпределение на бюджетните ресурси за покриване на най-неотложните разходи, както и изпълнението на фискалните критерии по споразумението с МВФ за 2005 година.

3. Средносрочна бюджетна политика и фискална устойчивост

Основно изискване към фискалната политика е тя да създава стабилни публични финанси. За да се осигури една стабилна основа на публичните финанси се анализират и прогнозира дългосрочните тенденции на държавните приходи и разходи, в това число бъдещите данъчни постъпления, трансфери и наличните ресурси (информацията се публикува в доклада към тригодишната бюджетна прогноза). Заложените в тригодишната бюджетна прогноза и Бюджет 2006 фискални параметри са съвместими с показателите в националната макрорамка и стандартите за поддържане на фискална устойчивост. Последната се дефинира като ситуация, при която правителството е в състояние да обслужва наличния държавен дълг при запазване на макроикономическата стабилност в страната. Оценка за фискалната устойчивост имат два основни измерителя: индикаторите на фискалния баланс и публичния дълг. Съотношението дълг/БВП не трябва да преминава равнището, при което обслужването на дълга ще бъде възможно само с бъдещи сериозни корекции на бюджетните приходи и разходи.

Разходната политика търси оптималното разпределение на средствата съобразно дефинираните икономически приоритети, нуждата от завършване на структурната реформа в реалния и публичния сектор в рамките на целите за намаляване на данъчно-осигурителната тежест и за балансираност на бюджета. Частният сектор следва да поеме водещата роля при увеличаването на инвестициите, производството и заетостта, а държавата да се насочи към ефективно предоставяне на публичните услуги. С оттеглянето на държавата от неприсъщите ѝ дейности, които могат да се изпълняват от частния сектор, ще се стимулира икономическия растеж и ще се повиши ефективността на управлението. Размерът на публичните разходи в България следва да остане под 40% от БВП, включително отчитайки ефекта на средствата от фондовете на ЕС след 2007 г.

От изключително значение е и наблюдението и планирането на демографските ефекти върху дългосрочните разходи и данъчното облагане. Променената демографската структура показва необходимостта от значителна промяна на предлаганите услуги. Застаряването на населението като тенденция е необходимо да залегне в дългосрочните прогнози за период не по-кратък от 10 години. Демографската тенденция в дългосрочен план се очаква да оказва натиск върху някои разходи, и особено тези за образование и здравеопазване, което продължава да поставя въпроса за реформите в тези сектори още по-остро.

През последните години в контекста на бюджетните дискусии, както на национално, така и на ниво ЕС все по-голяма значимост придобива концепцията за "качество на публичните финанси". Постигането на бюджетна дисциплина и фискална устойчивост са ключови приоритети на бюджетната политика. В подкрепа на тези приоритети страните-членки на ЕС разглеждат "качеството" като инструмент за гарантиране ефективно и ефикасно използване на ресурсите в рамките на общото бюджетно ограничение, насочено към повишаване потенциала за растеж на икономиката. Водещото до повишаване растежа и ефективността реструктуриране и управление на публичните разходи и приходи е основното политическо предизвикателство с очевидно изразени макро и микроикономически въздействия.

Само на базата на добро ниво на фискална дисциплина, правителството има възможност да насочи своите усилия върху ефективното разпределение на ресурсите, водещо до растеж и заетост в светлината на Лисабонската стратегия. Темата за качеството на публичните финанси

намира място и в новите Общи насоки на икономическата политика за периода 2005-2008 г. и реформирания Пакт за стабилност и растеж.

Приносът на фискалната рамка на ЕС за растежа може да бъде илюстриран съгласно три основни измерения на бюджетирането: (а) устойчивост; (б) стабилизация; и (в) ефективно разпределение на ресурсите. Взети заедно измеренията за устойчивост и стабилизация представят макроикономическите аспекти на фискалната политика. В същото време бюджетната политика следва да бъде провеждана по такъв начин, че изпълнявайки изискванията за дисциплина и стабилизация, да допринесе за третото измерение на бюджетирането, а именно разпределителната и техническа ефективност.

Приоритетна цел в контекста на Лисабонската стратегия, залегнал и в Новите общи насоки на икономическата политика за периода 2005-2008 г. е дългосрочният икономически растеж. Ръководен за страните-членки принцип за насърчване ефективно разпределение на ресурсите е:

- ⇒ насочване структурата на публичните разходи към категории, водещи до повишаване на растежа;
- ⇒ адаптиране на данъчните структури с оглед засилване потенциала за растеж и
- ⇒ гарантиране създаването на механизми за оценка на връзката между публичните разходи и постигането на политическите цели при осигуряване на обща съгласуваност на реформите.

Политическият процес на ниво ЕС поставя растежа и заетостта като приоритетни политически цели. Потвърждава се значението за растежа на разходите за изследване и развитие, иновации, образование и инфраструктура, докато свободното пространство за маневриране в бюджета основно се създава посредством съкращаване на разходите за трансфери и потребление/издръжка.

Голям дял от определените посредством законодателството разходи или поети в миналото ангажименти затрудняват усилията за пренасочване на публичните разходи към приоритетните цели. Веднъж изпълнени структурните реформи могат да доведат до положителни дългосрочни ефекти върху потенциалния растеж и устойчивостта, но и да предизвикат допълнителни разходи в краткосрочен план. Не трябва да се пропуска и факта, че натискът за разходи ще продължи да се увеличава допълнително в резултат на ефекта от застаряване на населението.

Общите насоки на икономическата политика за периода 2005-2008 г. съдържат препоръка за *"въвеждането на институционални механизми, целящи контрол върху публичните разходи и гарантиране наличието на механизми за оценка на връзката между публичните разходи и постигането на целите на политиката"*. Това изисква (1) прилагането на разходни правила в средносрочната рамка на разходите и (2) прилагане на бюджетирание, ориентирано към резултатите. В контекста на повишаващия се натиск върху бюджета, ефективно използване на публичните ресурси става все по-важно, т.е. да бъдат постигнати заявените от обществото цели на минимална цена.

Публично-частното партньорство също следва да се превърне в основен инструмент за рационализиране на държавните разходи и споделяне на отговорностите за осигуряване на необходимото финансиране в различните сектори - транспорта, околната среда, образованието, здравеопазването, социалната сфера и др.

II. Приходи и данъчна политика

Основна цел на данъчната политика за 2006 г. продължава да бъде постигането на устойчив икономически растеж и стабилност на икономиката, реализиране на мерки, стимулиращи инвестиционния процес и намаляване на данъчната тежест.

Към настоящия момент данъчните ставки по корпоративния данък и на данъка върху доходите на физическите лица са едни от най-ниските сред останалите страни в региона. Запазването и възползването от това предимство, съчетано с опростяването на административните процедури за данъкоплатците, цели да направи българската икономика по-привлекателна за местните и чуждестранните инвестиции. Данъчното облагане в областта на косвеното облагане е в процес на хармонизация с изискванията на европейските директиви в тази област.

Таблица №4. Приходи по консолидирания държавен бюджет за периода 2003-2006 г.

млн. лв.	2003		2004		2005		2006	
	отчет	%БВП	отчет	%БВП	програма	%БВП	Становище МС	%БВП
ОБЩО ПРИХОДИ	14 069.7	40.9	15 855.4	41.7	16 248.3	39.3	18 258.0	40.0
Данъчни приходи	11 114.1	32.3	12 778.5	33.6	13 195.9	31.9	15 049.1	33.0
<i>Преки данъци</i>	5 879.1	17.1	6 300.5	16.6	6 432.4	15.6	6 174.5	13.5
Корпоративни данъци	1 085.2	3.2	972.8	2.6	1 001.6	2.4	1 051.3	2.3
- от нефин. предприятия	952.3	2.8	853.5	2.2	875.9	2.1	921.1	2.0
- финансов сектор	132.9	0.4	119.3	0.3	125.7	0.3	130.2	0.3
Данък върху доходите на физическите лица	1 140.3	3.3	1 247.5	3.3	1 216.6	2.9	1 040.0	2.3
Приходи на осигурител. Фондове	3 653.6	10.6	4 080.2	10.7	4 214.2	10.2	4 083.2	9.0
- ДОО, УПФ и ФГВРС	2 925.8	8.5	3 232.5	8.5	3 364.2	8.1	3 043.2	6.7
- НЗОК	727.8	2.1	847.7	2.2	850.0	2.1	1 040.0	2.3
<i>Косвени данъци</i>	4 875.9	14.2	6 068.6	16.0	6 421.8	15.5	8 449.4	18.5
ДДС	3 100.8	9.0	3 891.3	10.2	4 235.0	10.2	5 509.5	12.1
Акцизи	1 543.9	4.5	1 884.8	5.0	1 946.8	4.7	2 582.2	5.7
Мита и митнически Такси	231.3	0.7	292.5	0.8	240.1	0.6	357.7	0.8
<i>Други данъци</i>	359.1	1.0	409.4	1.1	341.6	0.8	425.2	0.9
Неданъчни приходи	2 644.3	7.7	2 622.2	6.9	2 532.3	6.1	2 521.0	5.5
<i>Трансфери от БНБ</i>	132.6	0.4	170.9	0.4	146.7	0.4	150.0	0.3
<i>Други</i>	2 511.7	7.3	2 451.3	6.4	2 385.6	5.8	2 371.0	5.2
Помощи	311.3	0.9	454.6	1.2	520.1	1.3	688.0	1.5

1. Корпоративни данъци

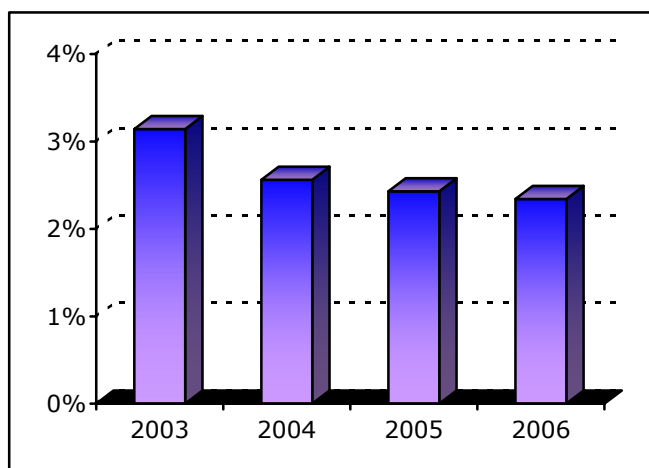
Промените в **Закона за корпоративното подоходно облагане** са насочени към насърчаване на инвестициите, повишаване възможностите на икономиката за увеличаване на производството, респективно увеличаване на заетостта и повишаване на жизненото равнище. Предвижда се запазване на нивото на корпоративния данък на 15%.

Ще продължи предоставянето на данъчни облекчения за фирмите, инвестиращи в райони с висока безработица (над средната за страната, при спазването на определени изисквания).

Независимо от ниската данъчна тежест, приходите от корпоративни данъци за периода 2006 г. се очаква да бъдат по-високи от предходните години, като основните фактори за това са както подобряването на икономическия климат, така и излизането “на светло” на голяма част на фирмите от сивата икономика в резултат на ниския размер на данъчната ставка.

Приходите от корпоративни данъци в консолидирания държавен бюджет (вкл. данък върху дивидента и доходите) през 2006 г. се оценяват в размер на 1 051.3 млн.лв. (2.3% от БВП).

Графика №3. *Относителен дял на приходите от корпоративни данъци в БВП.*



Нефинансови предприятия

Корпоративният данък от нефинансови предприятия за 2006 г. се оценява в размер на 921,1 млн.лева. При изготвянето на разчета са отчетени следните фактори:

- ✓ Постъпленията през 2006 г. от годишното приключване на финансовата 2005 г. се очаква да са в по-висок размер от тези през 2004 г., поради запазването на размера на ефективната данъчна ставка, по която ще бъде извършено приключването за 2005 г. – 15%;
- ✓ Промяна в печалбата, реализирана в отрасъл енергетика и телекомуникации. Намаляване на печалбата спрямо предходната година, в следствие на извършване на инвестиции и по-високи разходи в резултат на повишаване на цената на петрола.

Финансови институции

Корпоративният данък от финансовите институции (включително от застрахователните компании) се оценява в размер на около 130,2 млн.лв.

При изготвянето на оценката е заложен ръст на печалбите в банковия сектор в резултат на кредитната политика и разширяването на пазарните дялове на този сектор.

2. Данъци върху доходите на физическите лица

По отношение на облагането на доходите на физическите лица през 2006 г. е предложена нова скала. Необлагаемият минимум от 130 лв. през 2005 г. се увеличава на 180 лв. през 2006 г. като едновременно с това данъчната скала става триетажна с максимална данъчна ставка от 24%.

Ефектът за данькоплатците от така предлаганата промяна е намаление на данъчната тежест за всички подоходни групи, а за бюджета - по-малко постъпления в размер на около 180 млн. лв., които ще останат у населението и ще увеличат неговия доход за потребление средно с 9.6%.

Таблица №5. Месечна данъчна скала за 2006 г.

Данъчна основа	Дължим данък по ЗОДФЛ
до 180 лв.	Необлагаем
от 180 до 250 лв.	0 лв. + 20% за горницата над 180 лв.
от 250 до 600 лв.	14,0 лв. + 22% за горницата над 250 лв.
над 600 лв.	91 лв. + 24% за горницата над 600 лв.

При така предложената скала се **намалява данъчната тежест** за всички подоходни групи, като най-голямо е намалението за нискодоходните групи и за получаващите доходи около средната работна заплата, която за 2006 г. е 365 лева. За доходи от 200 лв. намалението е от 3.5%, а за доходи между 250 лв. и 350 лв. намалението е между 2.3% и 3.2 %.

От данъците по ЗОДФЛ през 2006 г. се предвижда да постъпят 1 040 млн.лева. Определящите за тази прогноза са следните фактори: размерът на средната работна заплата, броят на заетите, новата скала за облагане доходите на физическите лица, променения размер на осигурителните вноски и ефектът от въвеждането на семейното подоходно облагане.

През 2006 г. се очаква да се прояви и бюджетният ефект, свързан с въвеждане на семейното подоходно облагане като нов вид данъчно облекчение и финансов инструмент за провеждане на по-ефективна социална политика. Той ще се изрази като загуба за бюджета в размер на 78,9 млн.лв.

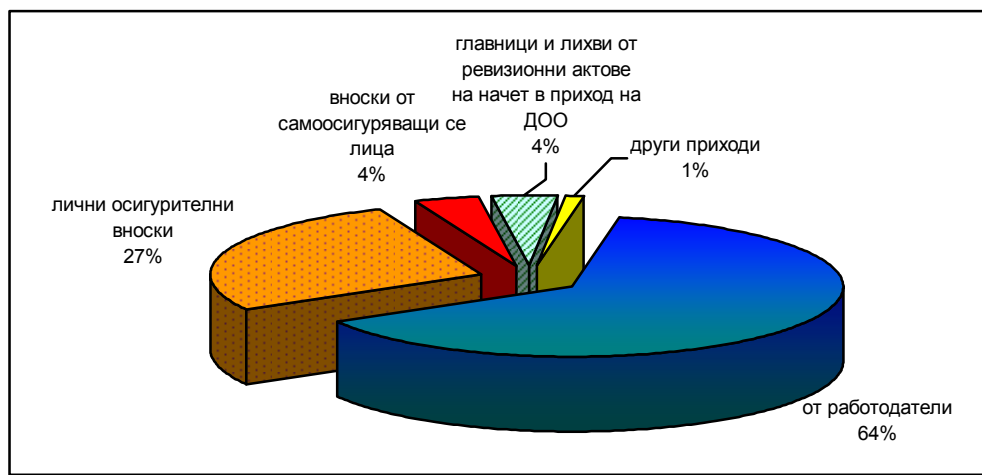
3. Приходи на общественото и здравното осигуряване

Общите приходи на общественото и здравното осигуряване се предвижда да бъдат 4 083,2 млн.лв. и включват осигурителни вноски (за ДОО, УПФ и ФГВРС) в размер на 3 043,2 млн.лв. и здравноосигурителни вноски в НЗОК – 1 040 млн.лв.

Нормативната основа, на базата на която са разработени приходите в бюджета на ДОО за 2006 г., е следната:

- Намаляване на вноската за фонд “Пенсии” с 6%.;
- Отразяване на промяната в съотношението на вноската работодател/осигурено лице от 70:30 в 2005 г. на 65:35 през 2006 г.;
- Запазване на нормативите на осигурителните вноски за фондовете “Общо заболяване и майчинство”, “Трудова злополука и професионална болест” (диференцирана от 0.4 % до 1.1% в зависимост от степента на риска, като средната осигурителна вноска е 0.65%), “Безработица” и на фонда за “Гарантирани вземания на работниците и служителите”.;
- Нарастване на вноската за допълнителното задължително пенсионно осигуряване на лицата, родени след 31.12.1959 г. от 3% на 4%;
- Запазване на минималния осигурителен доход от 220 лв. и увеличаване на максималния осигурителен доход от 1300 лв. на 1400 лв.

Графика №4. Структура на приходите за ДОО през 2006 г.



Бюджетната прогноза за приходите на НЗОК обхваща разчети за планирани постъпления от здравно-осигурителни вноски, приходи от глоби, санкции и наказателни лихви и приходи от срочни депозити.

Проектобюджетът на НЗОК за 2006 г. предвижда запазване размера на здравноосигурителната вноска от 6%. Отражена е промяната в съотношението на вноската работодател/здравноосигурено лице от 70:30 в 2005 г. на 65:35 в 2006 г.

Основни приходоизточници са:

- здравно-осигурителните вноски от работодатели за работници и служители, които са в размер на 432,5 млн.лв.;
- личните здравно-осигурителни вноски от работници и служители - 183,7 млн.лв.;
- здравно-осигурителните вноски от самонаетите лица - 138,6 млн. лв.
- здравно-осигурителните вноски за пенсионери - 229 млн.лв.
- за безработни и социално слаби – 23.1 млн.лв. и др.

4. Данък върху добавената стойност

Таблица №6. Приходи от ДДС за 2006 г., млн. лв.

	Проект 2006 г.
ДДС от внос	5 124.3
ДДС от сделки в страната	350.0
ДДС от министерства и ведомства	35.1
ДДС – консолидиран бюджет	5 509.5

Прогнози за ДДС от внос

Разчетите са изготвени при номинален ръст на вноса за 2006 г. 11.1% и курс на долара 1,6 лв.

Крайните приходи от ДДС от внос се очакват да достигнат 5 124.3 млн. лева.

Прогнози за ДДС от сделки в страната

Приходите по този параграф са силно зависими от сумите както на ефективно внесения данък, така и от размера на възстановения данъчен кредит.

За 2006 г. се прогнозира ефективно внесеният ДДС да се увеличи с 15% спрямо 2005 г. Ефективно възстановения кредит е с около 5% по-нисък от внесения данък. Крайните приходи от ДДС от сделки в страната се прогнозира да достигнат 385 млн.лв. Тук се отчита ръста на крайното потребление (4,1%) и ръста на цените на стоките от 4.3%. Включени са и допълнително 35 млн.лева като ефект от нови акцизи на спиртни напитки, тютюн и горива.

Тези прогнози – 350 млн.лв. от сделки в страната и 5 124.3 млн.лв. от внос - могат да бъдат постигнати при ефективна събираемост 92%. Очакваната ефективност за 2005 г. е 91,5%.

5. Акцизи

Промените в Закона за акцизите са ориентирани към хармонизация на българското законодателство с това в Европейския съюз. Действащите към момента в страната акцизни ставки все още са по-ниски от минималните за Общността.

През 2006г., във връзка с поети ангажименти за хармонизиране на българското законодателство с това в ЕС, трябва да влезе в сила и нов Закон за акцизите, въвеждащ т.нар. отложено плащане на акциз в системата на акцизни складове.

В съответствие с договорения с Европейската комисия график за промените в нивата на акцизните ставки за 2006 г. се предвиждат следните промени:

- увеличаване на акциза на оловния бензин от 495 лв./1000 л. на 670 лв./1000 л.;
- увеличаване на акциза на безоловния бензин от 495 лв./1000 л. на 530 лв./1000 л.;
- увеличаване на акциза на газьола от 395 лв./1000 л. на 430 лв./1000 л.;
- увеличаване на акциза на керосина от 350 лв./1000 л. на 430 лв./1000 л.;
- за цигарите – увеличаване на акциза от 48,7% на 57.2% (общо специфичен + адвалорен) или от 37,49 лв./1000 къса на 74,75 лв./1000 къса.
- за спиртните напитки – от 750 лв. на 1100 лв. за хектолитър чист алкохол.

Ефектът от увеличението на акцизните ставки на основните групи акцизни стоки в сравнение с очакваните приходи за 2005 г., е отразен в таблицата:

Таблица №7. Ефект от ръста на акцизните ставки за 2006 г., млн.лв.

Вид акцизна стока	Очаквани приходи за 2005	Изменение - макрорамка и акцизни ставки	Прогнозни приходи за 2006 г.
Бензин	480	26	506
Газьол	634	42	676
Цигари	633	311	944
Спиртни напитки	109	50	159
Общо	1 856	429	2 285

Приходите от акцизи се формират от течни горива, тютюневи изделия, спиртни напитки и други стоки. Основен дял в обема на акцизите заемат горивата и тютюневите изделия.

Общият размер на приходите от акцизи за 2006 г. се прогнозира в размер на 2 582.2 млн. лв., в т.ч. **Фонд “Тютюн”** - 167.3 млн. лв.

6. Други данъци

Общо приходи от други данъци се предвиждат в размер на 425,2 млн.лв.

6.1. По Закона за местните данъци и такси

В Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) са предложени две основни промени. Едната е свързана с облагането на съставите от превозни средства и произтича от необходимостта за хармонизиране на данъчното ни законодателство в тази област с европейското право. Република България е поела ангажимент да достигне през 2006 г. 50% от минималните за ЕС нива на данъка за съставите от превозни средства. Очаква се тази промяна да доведе до около 1,3 млн. лв. приходи за бюджета.

Предвид покачването на пазарните цени на недвижимите имоти и изискванията на чл.5 от ЗМДТ се увеличават данъчните оценки на недвижимите имоти между 20% и 30% в зависимост от категорията на населеното място. Допълнителните приходи в местните бюджети се оценяват на около 18 млн. лв.

Общият обем на приходите от имуществени данъци за 2006 г. се прогнозира в размер на 229,7 млн. лв.

6.2 По Закона за корпоративното подоходно облагане

Промените в нормативната база за данъците при източника (по ЗКПО) са в няколко насоки:

- Освобождаване от облагане на разходите извършвани от работодателите, свързани с транспорта на работниците и служителите от местоживеене до месторабота и обратно, в случаите когато се използва обществен транспорт - отрицателен ефект върху бюджета от около 4 млн.лв.
- Намаляване на данъка върху социалните разходи, извършвани под формата на организирано хранене и отдих за работниците и служителите, от 17% на 12%.
- Промяна в облагането на представителните разходи, като за данъчни цели се признават представителни разходи в размер до 0.1% от приходите; превишението над този размер се облага с корпоративен данък от 15%. Ефектът за бюджета за 2006 г. се изразява в намаляване на приходите с около 16 млн.лв.
- Другите промени, касаещи данъка върху разходите за поддръжка, ремонт и експлоатация на леки автомобили, намаляването на данъка върху разходите за вноски по доброволно здравно и пенсионно осигуряване от 17% на 12% и освобождаването от облагане и на останалата част от печалбата на колективните инвестиционни схеми, водят до незначителен бюджетен ефект в размер на около 0,8 млн.лв.

Съвкупният ефект от предлаганите промени е в посока намаление на приходите за бюджет-2006 в размер на 20,8 млн. лв., което е взето предвид при прогнозата за приходите от “Други данъци по ЗКПО” в размер общо на 187,4 млн.лв.

7. Неданъчни приходи

Прогнозата за постъпленията от такси, приходи и доходи от собственост, глоби, лихви и наказателни постановления, концесии и др. през 2006 г. е за 2 521.0 млн.лв. Тази прогноза е с 350 млн.лв. по-ниска от очакваните приходи през 2005 г., което е свързано както с големия обем постъпления с еднократен характер през 2005 г. (359 млн.лв., главно, от продажби на имущество и лицензи), така и с промени в нормативната база и структурни промени в икономиката.

Най-значителната очаквана сума е от “Приходи и доходи от собственост” – около 1 071.2 млн. лв. Тук са включени постъпленията от продажби на стоки, услуги и продукция (456.6 млн.лв.), от дивиденди от дружества с държавно участие (около 100 млн.лв.), от наеми на имущество и земя (116.4 млн.лв.), вноски от Булгаргаз АД от транзитирането на природен газ през територията на страната (40 млн.лв.), превишение на приходите над разходите на БНБ (150.0 млн. лв.) и др.

Друга основна група приходи са тези на държавните, съдебните и общинските такси – 987.9 млн.лв. – за извършени от ведомствата и общините услуги за гражданите.

От глоби, лихви и наказателни постановления се очакват 258 млн.лв., от продажби на държавно и общинско имущество – 165 млн.лв., от концесии – около 30 млн.лв.

8. Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми

Размерът на тези постъпления се предвижда да достигне 688 млн.лв. и е свързан най-вече с очакваните постъпления от пред-присъединителните инструменти по бюджета на Националния фонд.

III. Разходни политики и разходи

1. Публичните разходи по икономически елементи

Основна и съществена част от икономическата политика на Правителството е политиката на разходите. Основна цел на тази политика е подобряване системите за стратегическо планиране и контрол на публичните разходи, тяхното идентифициране и обвързване с конкретни програми и резултати с оглед подобряване на икономическата изгода, ефективността на разходите и тяхното ефикасно управление и разпределение. Водещи принципи са спазването на твърди бюджетни ограничения от всички субекти от държавния сектор и ефективен контрол за целевото, целесъобразно и икономично изразходване на предоставените бюджетни средства.

Таблица №8 Разходи по консолидираната фискална програма 2003-2006 г.

млн. лв.	2003		2004		2005		2006	
	отчет	%БВП	отчет	%БВП	програма	%БВП	Становище МС	%БВП
Общо разходи	14 131.4	41.1	15 266.6	40.2	16 443.9	39.8	18 258.0	40.0
Общо нелихвени разходи	13 407.5	39.0	14 569.1	38.3	15 649.2	37.9	17 596.3	38.6
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	<i>12 103.6</i>	<i>35.2</i>	<i>12 945.0</i>	<i>34.1</i>	<i>13 451.1</i>	<i>32.5</i>	<i>14 942.1</i>	<i>32.8</i>
Заплати и стипендии	2 204.4	6.4	2 380.7	6.3	2 491.8	6.0	2 784.7	6.1
Осигурителни вноски	856.8	2.5	944.6	2.5	935.7	2.3	871.7	1.9
Издръжка	2 970.5	8.6	3 205.4	8.4	3 265.6	7.9	3 777.6	8.3
Субсидии	940.8	2.7	869.2	2.3	740.1	1.8	592.4	1.3
Соц. осигуряване и грижи	5 131.1	14.9	5 545.1	14.6	6 017.8	14.6	6 915.7	15.2
- Пенсии	3 161.1	9.2	3 516.9	9.3	3 668.1	8.9	4 073.0	8.9
- Помощи и обезщетения	1 003.7	2.9	940.9	2.5	1 225.7	3.0	1 340.6	2.9
- Здравноосигурителни плащания на НЗОК	755.0	2.2	853.3	2.2	863.6	2.1	1 219.2	2.7
- Други социално и здр.-осигур. разходи	211.3	0.6	234.0	0.6	260.4	0.6	282.8	0.6
<i>Кредити и временна финансова помощ (нето)</i>	<i>62.6</i>	<i>0.2</i>	<i>67.7</i>	<i>0.2</i>	<i>100.0</i>	<i>0.2</i>	<i>100.0</i>	<i>0.2</i>
<i>Дълготрайни активи</i>	<i>1 195.0</i>	<i>3.5</i>	<i>1 505.3</i>	<i>4.0</i>	<i>1 678.5</i>	<i>4.1</i>	<i>2 221.2</i>	<i>4.9</i>
<i>Резерв за непредвидени и неотложни разходи</i>	<i>46.2</i>	<i>0.1</i>	<i>51.1</i>	<i>0.1</i>	<i>419.6</i>	<i>1.0</i>	<i>333.1</i>	<i>0.7</i>
<i>Лихвени разходи</i>	<i>723.9</i>	<i>2.1</i>	<i>697.4</i>	<i>1.8</i>	<i>794.7</i>	<i>1.9</i>	<i>661.7</i>	<i>1.5</i>

1.1. Текущи разходи

Заплати и възнаграждения в публичния сектор

Една от първите по важност точки от дневния ред на правителството в стремежа си към присъединяването на България към ЕС е повишаване жизнения стандарт, качеството на живот на гражданите и развитие на човешкия потенциал.

В следващите няколко години, разработването на активна и целенасочена политика, максимално конкретна и отчитаща социалните баланси в българското общество, в основата на която стои повишаването на производителността и конкурентноспособността на националната икономика е от ключово значение за осигуряване на максимално успешна интеграция в ЕС.

Поддържането на положителната икономическа динамика, която ще доведе до реална конвергенция неминуемо включва висока норма на инвестиране, повишена производителност и подобряване на условията на пазара на труда. За да се постигне бърз икономически растеж са необходими повече работни места в реалния сектор, устойчивост на съществуващите работни места, създаване на висококвалифицирани специалисти, както и реинтегриране на обезкуражените незаети с трудова дейност лица.

Като цяло правителството предвижда да пренасочи социалната политика към ограничаване причините за съществуващата бедност, чрез осигуряване на повече работни места основно в реалния сектор и по-високи доходи от тях. За да постигне тази важна цел е необходимо да се работи за ясно разпределение на отговорностите между държава, социални партньори и граждани. В тази връзка следва да се разработи и реализира адекватна политика по заетостта, която да се пререформира от политика за преодоляване на масовата безработица в политика на по-висока и качествена заетост.

През 2006г. правителството предвижда заплатите в бюджетния сектор да бъдат увеличени средно с 6% от 1 юли, като заплатите на заетите в средното образование ще се увеличат двукратно от 1 януари с 4% и от 1 юли с 6%. Тази мярка ще осигури абсолютен размер на средната брутна заплата от 468,83 лв. и номинален ръст спрямо ЗДБ за 2005 г. от 11,7%. Предвидено е нарастване на фонд работна заплата с 12%. Като се вземе предвид и повишеното равнище на необлагаемия доход от 130 на 180 лв. разполагаемият доход, особено на лицата с по-ниски възнаграждения ще се повиши допълнително. Като резултат от тези мерки се очаква крайното потребление да продължи да нараства.

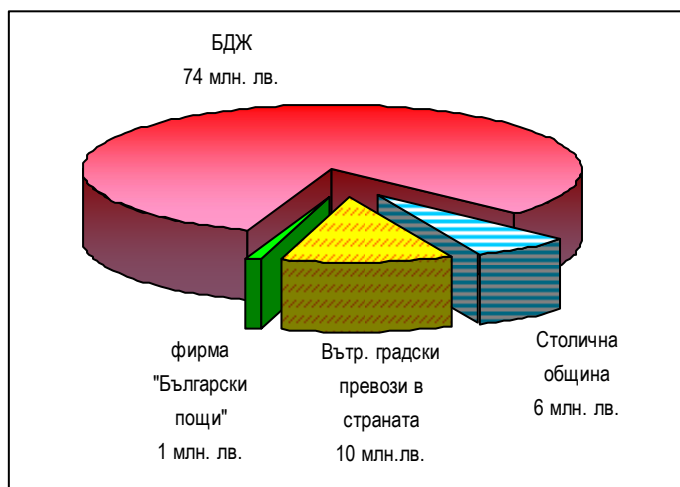
С оглед формиране и функциониране на по-малочислена, висококвалифицирана и добре заплатена администрация е предложено до 31 януари 2006 г. съгласувано с министъра на държавната администрация и административната реформа всички министри да направят преглед и да предложат за одобрение от Министерския съвет оптимизационни планове на структурите и числеността, включително и на разпоредителите с бюджетни кредити от по-ниска степен към тях.

Субсидии

Бюджетът на Република България за 2006 г. предвижда финансово подпомагане на нефинансовите предприятия от реалния сектор в съответствие с ангажиментите и договореностите с международните финансови институции. Следва да продължи

относителното намаляване на субсидиите към БВП в полза на инвестиционните разходи, което съдейства за постигане на устойчив реален икономически растеж.

Графика №5. *Предвидени субсидии за текуща дейност за материалната сфера през 2006 г.*



Вече за втора година след текущата е преустановено държавното финансово подпомагане (субсидирането) на топлофикационните дружества в резултат на изпълнените мероприятия от Енергийната стратегия за реструктуриране и рехабилитация на топлофикационния сектор и неговата финансова стабилизация. Създават се условия за преминаване на дружествата на пазарен принцип на работа в краткосрочен план и приватизация в средносрочен план.

Държавното финансово подпомагане на железопътния транспорт остава основен приоритет на разходните политики в реалния сектор през 2006 г. като ангажира 74 млн.лв. През последните години "БДЖ" ЕАД предприе сериозни финансови и оздравителни мерки и действия за укрепване и стабилизиране на дружеството, съобразени с договореностите и условията по Програмните заеми за реструктуриране – разсрочи се задължения към основни доставчици, пушна се емисия на корпоративни облигации на стойност 60.0 млн.лв. за осигуряване на средства за ремонт и модернизация на 3 620 товарни вагона, продължи работата по изваждането и продажбата на излишни неоперативни активи. Независимо от това за отчетната 2004 г. дружеството е реализирало загуба от дейността си в размер на 11,85 млн.лв. при съпоставима загуба за 2003г. – 16,5 млн.лв., а за първото шестмесечие на 2005 г. съответно 12,4 млн.лв. и очакван отрицателен резултат (загуба) за годината в размер на 20,3 млн.лв. и то след отразяването на предоставените средства от държавния бюджет. Въпреки държавното участие през 2005 г. чрез 70 млн.лв. субсидии и 9 млн.лв. компенсации за социални пътувания загубата от пътническата превозна дейност се очаква да възлезе на 63 млн.лв. Ситуацията в страната през второто полугодие се измени драстично и финансовото състояние на дружеството допълнително се отежнява от щетите нанесени от природните бедствия.

В обхвата на задължителните услуги се включват и обществените транспортни услуги с икономически интерес, предоставяни на населението по вътрешноградския транспорт и регионалните превози в слабонаселените, планинските и гранични райони в страната. Предвидените средства за тази цел в бюджета за 2006 г. са в размер на 16.0 млн.лв.

През 2006 г. се предвижда държавно финансово подпомагане и за основния пощенски оператор “Български пощи” ЕАД в минимален размер от 1 млн.лв.

В бюджета за 2006 г. са предвидени средства, които осигуряват изпълнението на правителствени решения за предоставени права и преференции на определени категории от населението (ветерани от войните, военноинвалиди, възрастни граждани, учащи се) за **безплатни и по намалени цени пътувания** по железопътния и автомобилен транспорт в страната. Поддържа се положителната тенденция за постепенно подобряване степента на компенсиране на превозвачите за стойността на предоставените преференции чрез подобряване организацията, механизмите и контрола по предоставянето на средствата. Предвидените средства за 2006 г. в размер на 67 млн.лв. спрямо 65 млн.лв. за 2005 г.

Изпълнението на програми за техническа ликвидация и саниране на околната среда в миннодобивния отрасъл е съществена част от мероприятията на структурната реформа в страната. Предвидените средства по бюджета за 2006 г. са съобразени с етапа на изпълнението на програмите за техническа ликвидация и саниране на околната среда и ще се насочват предимно за биологическа рекултивация, очистка на руднични води, мониторинг и други мероприятия с екологичен ефект. Предоставянето и изразходването им ще продължи да се основава на програмен принцип и въз основа на конкретно разработени и приети от междуведомствени експертни съвети програми с възможност за оценка на постигнатите количествени и най-вече качествени показатели.

През 2006 г. от ДФ “Земеделие” се предвижда на земеделските производители да се предоставят субсидии за производство на селскостопанска продукция в размер на 72,8 млн.лв., в т.ч. и капиталови субсидии.

Лихвени разходи

През 2006 г. разходите за лихви по **вътрешния дълг** се очаква да бъдат около 217,2 млн. лева. От тях приблизително 53,2 млн. лв. ще представляват лихви по дълга към БНБ. Влиянията на флукуациите при международните лихви се очаква да се отразят върху плащанията по дълга към БНБ и по ДЦК за структурната реформа.

През 2006 г. разходите за лихви по **външни заеми** се предвижда да бъдат в размер около 444.5 млн. лева. Основната част от тях ще бъдат по държавни заеми, а 53,7 млн. лв. - по държавни инвестиционни заеми /в т.ч. ДИЗ, администрирани по бюджетите на министерствата и ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество/. Въпреки същественото подобрене, постигнато в лихвената структура на външния дълг през последните две години, все още повече от половината външни задължения са обвързани с международните лихвени проценти, което прави тази част от плащанията зависима от тяхното движение. Промените на валутните курсове също оказват влияние върху размера на разходите, поради преобладаващите доларов компонент и частта на дълга, представена от други неевропейски валути в общата валутна структура и произтичащите от това значителни плащания в долари, СПТ и японски йени.

1.2. Публични инвестиции

През 2006 г. се предвижда значителен ръст в капиталовите разходи с оглед стимулиране на общия икономически растеж. Капиталовите разходи, които се предвиждат в консолидирания бюджет са в размер на 2 221,2 млн.лв., като ръста им спрямо 2005 г. е от 32.3%.

Също така за 2006 г. по източници разпределението на средствата за следващата година се предвижда както следва:

- от външни безвъзмездни помощи от предприєдинителните фондове на Европейския съюз и средствата за национално съфинансиране към тях – 552.8 млн.лв.;
- по основните видове бюджети, в т.ч. от външни държавни и гарантирани от държавата инвестиционни кредити:
 - по бюджетите на министерствата и ведомствата - 911.3 млн.лв.
 - по общините – 325.3 млн.лв.;
 - по централния бюджет - 298.8 млн.лв.

Бюджетната прогноза на капиталовите разходи за 2006 г. се различава по структурата на източниците за финансиране спрямо разходите за настоящата 2005 г. Средствата са разпределени при засиленото участие на инвестиционните субсидии, които страната ни възнамерява да усвои от фондовете ФАР, ИСПА и САПАРД. През 2006 г., ще продължи изпълнението на обектите както и завършването на някои от тях, като Транзитни пътища III, електрификация на ж.п. линията Пловдив-Свиленград, разширението на Летище-София, Дунав мост 2, регионални депа за отпадъци и пречиствателни станции за отпадни води.

Увеличен е размерът на средствата, които страната ни ще усвоява от външни инвестиционни кредити по вече сключени споразумения.

В рамките на предвидените средства по централния бюджет, ще бъдат предоставени капиталови трансфери на търговски дружества и организации с идеална цел в размер на 95,9 млн.лв., от които 60,0 млн. лв. за НК "Железопътна инфраструктура". За придобиване на дълготрайни активи и основен ремонт са планирани около 202.9 млн. лв.

През 2006 година ще продължи ускореното изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на приватизираните предприятия, причинени от минали действия или бездействия, до момента на приватизацията. Изпълняват се 13 програми за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, въз основа на сключени изпълнителни споразумения с купувачите им или с други изпълнители, избрани според изискванията на Закона за обществените поръчки. За периода 2000 – 2004 г. за тази цел са предоставени бюджетни средства в размер на 57,45 млн.лв. и разчетени средства за 2005 г. – 20 млн.лв. За 2006 г. тези средства възлизат на 21 млн.лв.

За капиталови разходи на общините са предвидени 325,3 млн.лв. или е увеличен общият им размер със 73,6 млн.лв. спрямо консолидираната програма за 2005 г. Общият размер на капиталовите разходи на общините за 2006 г. по източници на финансиране се формира от 105,0 млн.лв. целева субсидия, 134,8 млн.лв. собствени бюджетни средства, 46,2 млн.лв. трансфер от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДОС) и 39,3 млн.лв. външни кредити с държавна гаранция. С предвидените капиталови

разходи е осигурено финансирането на делегираните от държавата дейности и местните дейности.

В общинските бюджети в сферата на образованието капиталовите разходи бележат ръст спрямо консолидираната програма за 2005 г. като предвидените разходи възлизат на 43,0 млн.лв. За финансиране на местните дейности в здравеопазването са увеличени с 15,2 млн.лв. разходите за основен ремонт на сградите на общинските лечебни заведения и придобиване на медицинско оборудване.

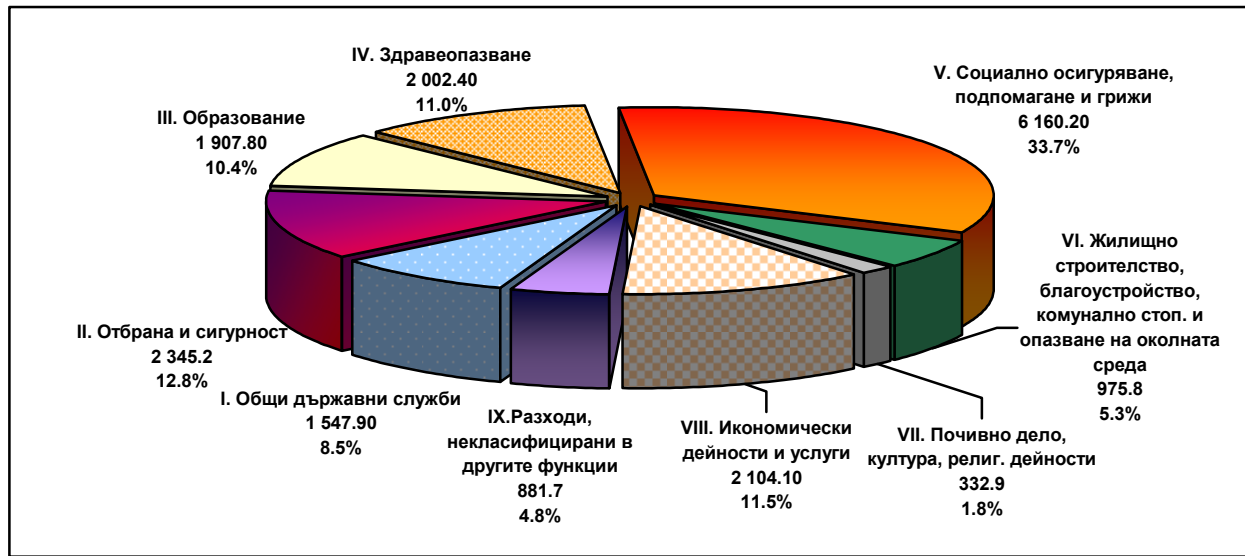
За преодоляване на последиците от наводненията през 2005 г. е предвиден ръст на капиталовите разходи в общините за благоустрояване, канализации и водоснабдяване. За основен ремонт, реконструкция и изграждане на водоснабдителни и канализационни обекти са предвидени 61,9 млн.лв. и 37,0 млн.лв. за основен ремонт на улична мрежа и други благоустройствени мероприятия в населените места.

За строителството на обект “Разширение на Метрополитен – София от пл. “Св. Неделя” (метростанция № 7) до Интерпред (метростанция № 10)” са предвидени 59,1 млн.лв., от които 39,3 млн.лв. - външен кредит с държавна гаранция за финансиране строителството на участъка от метростанция № 7 до метростанция № 9 и 19,8 млн.лв. - от собствени средства на Столична община.

2. Държавните разходи по функции

От прегледа на функционалните групи се добива представа за политиката на държавата и нейния принос в определените сфери.

Графика №6. Дял на основните функции в общите консолидирани разходи за 2006 г. (вкл. резерва)



2.1. Общи държавни служби

Таблица №9. Разпределение на бюджетните разходи за общи държавни служби за 2006 г.

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	Комисия за финансов надзор	Сметна палата	ДВУ	БАН	Общини	Национален фонд
Общо разходи	1 547.9	200.9	775.1	6.8	17.6	7.3	84.1	296.2	160.0
Текущи разходи	1 307.7	187.9	617.4	6.7	12.1	7.3	80.2	289.7	106.6
Капиталови разходи	217.7	13.0	157.7	0.1	5.5		4.0	6.5	30.9
A. Изпълнителни и законодателни органи									
Общо разходи	1 301.7	199.4	644.2	6.8	17.6			296.2	137.5
Текущи нелихвени разходи	1 093.7	186.4	492.3	6.7	12.1			289.7	106.6
Капиталови разходи	208.0	13.0	151.9	0.1	5.5			6.5	30.9
B. Общи служби									
Общо разходи	79.0	1.5	77.5						
Текущи разходи	74.4	1.5	72.9						
Капиталови разходи	4.7		4.7						
B. Наука									
Общо разходи	167.2		53.3			7.3	84.1		22.5
Текущи разходи	139.6		52.2			7.3	80.2		
Капиталови разходи	5.1		1.2				4.0		

В консолидирания държавен бюджет за 2006 г. в разходна група **“Изпълнителни и законодателни органи”** предвидените общи разходи са в размер на 1 301.7 млн.лв. От заложените 868.0 млн.лв. по републиканския бюджет, 668.6 млн.лв. са за финансово осигуряване изпълнението на основните функции на президентството, Народното събрание, правителството, както и дейностите на централната и областните администрации, държавните комисии, изпълнителните агенции, търговските служби, посолствата и консулствата в чужбина и други новосъздадени администрации.

За финансово осигуряване изпълнението на дейностите, пряко свързани с подготовката на членството на РБългария в ЕС, са предвидени 85 млн.лв., които ще се разходват на базата на представените от ангажираните министерства и ведомства проекти.

Общини: С проекта на бюджет за 2006 г. са предвидени общо средства в размер на 296.2 млн.лв. Средствата за делегираната от държавата дейност са 164.9 млн.лв. или с 14 млн.лв. в повече от определените със ЗДБРБ за 2005 година.

Предвидените средства за разходи по група **“Общи служби”** възлизат общо на 79.0 млн.лв. От тях 77.5 млн.лв. са предназначени за изпълнението на Националната програма за статистически изследвания; за икономически прогнози; за съхраняване на българското етнокултурно пространство; за защита правата на българите зад граница и осигуряване на условия за пребиваване на бежанците у нас; за приемането, разпределението и контрола на предоставените хуманитарни чужди държавни помощи; за уреждане на колективни трудови спорове; за привличане, подпомагане и поддържане на Единната информационна система за чуждестранни инвестиции; за провеждане на търговската политика на българските износители на руския пазар; за натрупване, съхраняване и използване на държавните резерви и военно временните запаси на страната, за концесиите за дейностите на централния регистър и дейностите по административното обслужване.

Значимият ръст на разходите за прираст на държавния резерв за 2006 г. - от 108.3% спрямо ЗДБ 2005 г. е свързан с поети ангажименти за нарастване на петролните запаси на страната.

Общият обем на средствата за група **“Наука”** възлизат на 167.2 млн.лв. От тях са предвидени 91.4 млн. лв. по самостоятелните бюджети: на държавните висши училища - 7.3 млн.лв. и Българската академия на науките – 84.1 млн.лв.

Предвидените средства за научна дейност, извършвана от структурите към министерствата и ведомствата, възлиза на 53.3 млн.лв. в т.ч.: Народно събрание – 0.4 млн.лв.; Министерство на външните работи – 1.0 млн.лв.; Министерство на образованието и науката – 11.8 млн.лв.; Министерство на икономиката и енергетиката – 0.6 млн.лв.; Министерство на земеделието и горите – 39.6 млн.лв.

2.2. Отбрана и сигурност

Таблица №10. Разпределение на бюджетните разходи за отбрана и сигурност за 2006 г.⁵

⁵ Таблицата съдържа становището на Министерския съвет. Подробно проекта с ВСС се съдържа в табл.20 към т.3.2.

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	БАН	ДОО	Съдебна власт	Общини	БНР	БНТ
Общо разходи + резерв	2 345,2	182,6	1 861,3	0,04	1,025	277,0	23,2	0,026	0,005
Общо разходи	2 344,6	182,6	1 861,3	0,04	1,025	276,4	23,2	0,026	0,005
Текущи разходи	2 026,6	104,2	1 642,7	0,04	0,025	256,4	23,2	0,026	0,005
Капиталови разходи	318,0	78,4	218,6		1,000	20,0	0,0	0,000	0,000
А. Отбрана									
Общо разходи	1 086,0	159,8	907,9	0,04	1,03		17,2	0,026	0,005
Текущи разходи	821,4	85,8	718,3	0,04	0,02		17,2	0,026	0,005
Капиталови разходи	264,7	74,0	189,7		1,00				
Б. Полиция, вътрешен ред и сигурност									
Общо разходи	856,4	2,3	848,1				6,0		
Текущи разходи	832,3	0,3	826,0				6,0		
Капиталови разходи	24,2	2,0	22,2						
В. Съдебна власт									
Общо разходи + резерв	327,7	20,5	30,2			277,0			
Общо разходи	327,1	20,5	30,2			276,4			
Текущи разходи	300,3	18,1	25,8			256,4			
Капиталови разходи	26,8	2,4	4,4			20,0			
Г. Администрация на затворите									
Общо разходи	75,1		75,1						
Текущи разходи	72,6		72,6						
Капиталови разходи	2,4		2,4						

За 2006 г. разходите на консолидирана основа по функцията са предвидени да бъдат в размер на 2 345.2 млн.лв., като най-висок продължава да бъде относителният дял на разходите за отбрана, следван от разходите за сигурност.

Приоритетите в областта на отбраната и сигурността произтичат от общополитическите цели на правителството и се базират на реалностите на международната среда. Настъпилите изменения в стратегическата среда промениха характера на предизвикателствата, рисковете и заплахите за сигурността на Република България. В новата стратегическа среда намалява значението на традиционните рискове и заплахи за сигурността, като особено значение придобиха нетрадиционните предизвикателства - международният тероризъм, нелегалното разпространение на оръжия и технологии за тяхното производство и организираната престъпност, които са сериозен рисков фактор за изграждащите се пазарни икономики в Югоизточна Европа. Целите и приоритетите на политиката за сигурност и отбрана се осъществяват чрез изграждане на оптимални отбранителни способности, чрез международно сътрудничество и интеграция.

Реформата на отбранителната система е един от ключовите елементи на новата политика за сигурност на РБългария. Приоритет на тази реформа ще продължи да бъде изграждането на съвременни и модерни въоръжени сили, адекватни на стратегическата среда и характера на съвременните предизвикателства и осигуряващи достатъчен за отбрана военен потенциал, в рамките на разполагаемите ресурси на страната.

Основните мерки в областта на охраната на обществения ред и сигурността на гражданите, предприемани от страна на правителството и правозащитните и правоохранителните органи, са насочени към подобряване организацията на полицейското разследване, с цел повишаване разкриваемостта на престъпленията с висока степен на обществена опасност. В тази насока, ще продължи работата за подобряване взаимодействието между съдилищата и правоохранителните органи, както и противодействието на т.нар. “нови рискове за сигурността” – организираната престъпност, корупцията, тероризма, наркотрафика и др.

Разходите по група “**Отбрана**” и група “**Полиция, вътрешен ред и сигурност**” представляват 4.3% от БВП, които възлизат на 1 942.4 млн.лв., в т.ч. по републиканския бюджет - 1 918,1 млн.лв., бюджетни кредити за общините - 23,2 млн.лв. и по самостоятелните бюджети - 1,1 млн.лв.

От предвидените по републиканския бюджет средства за министерствата и ведомствата са 1 756,0 млн.лв., в т.ч. за областните администрации – 1,3 млн.лв., и по централния бюджет – 162,1 млн.лв.

Ангажменти във връзка с пълноправното членство на страната в НАТО

Основен приоритет и отговорност през 2006 г. ще бъде ефективното участие на България в дейностите на НАТО в качеството ни на пълноправен член. Осигуряването на активно българско участие в заседанията и другите дейности на Северноатлантическия съвет и на останалите комитети и работни органи на НАТО ще допринесе за адекватно и ефективно включване на България в процеса на формиране на политиката и решенията на НАТО и отстояване на националните интереси. Наред с това, продължават активните външнополитически, дипломатически и информационни дейности, целящи широкото представяне на позицията на България като пълноправен член, способен на ефективен политически и военен принос. Членството в НАТО обуславя също така и необходимостта страната ни да инициира и организира домакинство, на заседания, семинари, курсове и други дейности по линия на различни органи и процеси в НАТО, както и да участва в дейности и проекти, свързани с реализирането на цели и приоритети на външната ни политика и политиката за сигурност. В тази насока през м. април 2006 г. се предвижда България да бъде домакин на неформална среща на външните министри на НАТО.

За финансовото осигуряване на задълженията, произтичащи от членството на Република България в НАТО са предвидени 75,0 млн.лв. по централния бюджет за 2006 г.

Общини: С проекта на бюджет за 2006 г. по група “Отбрана” са предвидени за текущи разходи средства в размер на 17.2 млн.лв. или с 4,5 млн.лв. повече от определените със ЗДБРБ за 2005 г.

С оглед подобряване на издръжката на **местно ниво** са и предвидените в проекта 6 млн.лв. в група “**Полиция, вътрешен ред и сигурност**”, разпределени от прогнозното увеличение на приходите.

В група “**Съдебна власт**” общият размер на разходите за 2006 г. е 327.7 млн. лв., които са разпределени както следва:

1. По бюджета на съдебната власт – 273.5 млн.лв. (включително с резерва), от тях – 252.9 млн.лв. за текущи разходи и 20.0 млн.лв. за капиталови разходи. Средства са предвидени за издръжка и укрепване дейността на съдебните институции, и издръжка на магистратите и съдебните служители.;

2. По бюджета на Министерството на правосъдието – 33.7 млн.лв., от които 29.3 млн.лв. за текуща издръжка и 4.4 млн.лв. за капиталови разходи. В тези разчети са предвидени и средства за изпълнение на дейностите по Закона за правната помощ (в сила от 01.01.2006 г.) и Закона за защита на лицата във връзка с наказателното производство.

Общият размер на разходите по група “Администрация на затворите” за 2006 г. е 75.1 млн.лв., в т.ч.: за текущи разходи 72.6 млн.лв. и за капиталови разходи – 2.4 млн.лв.

2.3. Образование

Таблица №11. Разпределение на бюджетните разходи за образование за 2006 г.

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	ДВУ	Общини	Национален фонд
Общо разходи	1 907.8	158.5	333.4	401.9	991.7	22.3
Текущи разходи	1 779.7	110.9	310.6	387.2	948.7	22.3
Капиталови разходи	128.1	47.6	22.8	14.7	43.0	

По функция “Образование” за 2006 г. са предвидени средства в размер на 1 907.8 млн.лв. От тях по бюджета на министерства и ведомства, и на висшите училища са разчетени 735.3 млн.лв. Основно тези средства са насочени към: подобряване материално-техническата база и оптимизиране на структурите, съобразно икономическите и демографските фактори в страната; повишаване качеството на обучение и улесняване на равния достъп до държавните средни и висши училища чрез комплекс от инструменти; обучение и повишаване на квалификацията на служители в държавната администрация, на заети и безработни лица по програми на МТСП.

Общини: С проекта на бюджет за 2006 г. във функция “Образование” за делегираните от държавата дейности са предвидени средства за текущи разходи в размер на 801,9 млн.лв. или повече с 56.0 млн.лв. спрямо 2005 г.

Средствата за стипендии за общинските училища са 10,2 млн.лв. и намаляват с 0,76 млн.лв. спрямо 2005 г. поради намаления брой ученици в средните училища, имащи право да получават стипендии.

Чрез реструктуриране на средствата за стипендии и издръжка, поради намалението на учениците в общинските училища, са подобрени стандартите в дейностите общезития, специални детски градини и ООУ. С извършената промяната на стандартите се покриват в значителна степен обективните различия между общините по отношение на разходите за горива в образованието в съответствие с предложението на Националното сдружение на общините в България, направено в работната група по образованието.

2.4. Здравеопазване

Таблица №12. Разпределение на бюджетните разходи за здравеопазване за 2006 г.

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	НЗОК	Общини
Общо разходи + резерв	2 002.4	33.5	456.1	1 357.6	155.2
Общо разходи	1 879.9	15.0	456.1	1 253.6	155.2
Текущи разходи	1 810.7	14.3	414.5	1 248.6	133.2
Капиталови разходи	69.2	0.7	41.5	5.0	22.0

С консолидирания бюджет общите разходи на функция здравеопазване за 2006 г. са определени в размер на 2 002.4 млн.лв. или 4.4% от БВП за страната.

Предвижда се и през 2006 г. да се запазят в определена степен ангажиментите на държавата, респективно републиканския бюджет, по отношение финансирането на някои специфични дейности в лечебните заведения за болнична помощ – психиатричната помощ, хемодиализата, трансфузионна хематология, трансплантация на тъкани, органи и клетки и др. За тази цел по проекта са определени 95.0 млн.лв.

Участието на Националната здравноосигурителна каса, като единствен източник на финансирането на лечебните заведения за болнична помощ, се предвижда да бъде в размер на 614.4 млн.лв. и ще се осъществява чрез разширяване на основния пакет болнична помощ, заплащана по клинични пътеки, включени в Националния рамков договор за 2006 г.

От общата сума 489.6 млн.лв. разходи за здравеопазване по републиканския бюджет за Министерство на здравеопазването са заделени 397 млн.лв. Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването ще се финансират държавните отговорности по финансиране на болнични дейности, приоритетни национални програми, спешната медицинска помощ, както и всички останали дейности, свързани с общественото здравеопазване. По проекта са предвидени общо 125.8 млн.лв. за осигуряване на скъпоструващи лекарства и консумативи, включително и по националните програми за българските граждани, страдащи от хронични заболявания.

В проектобюджета за 2006 г. по самостоятелния бюджет на НЗОК са предвидени разходи в размер на 1 357.6 млн.лв., от които 1 219.2 млн.лв. са разходи за здравноосигурителни плащания. Разпределението на тези плащания е за: първична извънболнична медицинска помощ – 111.0 млн.лв.; специализирана извънболнична помощ - 111.2 млн.лв.; стоматологична помощ – 59,8 млн.лв.; медико-диагностични дейности – 52.3 млн.лв.; лекарства - 270 млн.лв.; болнична помощ – 614.4 млн.лв.; други - 0,6 млн.лв.

В проекта на бюджет на НЗОК за 2006 г. са предвидени 13.4 млн.лв. разходи за възнаграждения на 2 310 щатни бройки персонал на НЗОК и РЗОК, 12.1 млн.лв. разходи за текуща издръжка на структурите на касата и 5.0 млн.лв. за капиталови разходи.

Общини: Текущите разходи по функция “Здравеопазване” за делегираните от държавата дейности за 2006 г. са в размер на 87,5 млн.лв., което е с 5,1 млн.лв. повече спрямо 2005 г. За субсидии за здравна дейност и медицинска помощ за диспансерите за онкологични, пневмофтизиатрични, психични и кожно-венерически болести са разчетени 45.7 млн.лв.

2.5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи

Таблица №13. Разпределение на бюджетните разходи за социално осигуряване, подпомагане и грижи за 2006 г.

в млн.лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	ДОО	Учителски пенсионен фонд	Фонд за гарантиране на вземанията	ДВУ	Общини	Национален фонд	БАН
Общо разходи + резерв	6 160.2	63.3	1 006.9	4 950.9	5.1	3.0	10.7	109.1	11.1	0.04
Общо разходи	6 100.2	63.3	1 006.9	4 890.9	5.1	3.0	10.7	109.1	11.1	0.04
Текущи разходи	6 049.9	62.7	975.0	4 882.7	5.1	3.0	10.7	102.1	8.6	0.04
Капиталови разходи	49.6		31.9	8.2				7.0	2.5	
А. Пенсии										
Общо разходи + резерв	4 168.4			4 163.5	4.9					
Общо разходи	4 108.4			4 103.5	4.9					
Б. Социални помощи и обезщетения										
Общо разходи	1 624.4	3.9	885.6	721.7	0.2	2.4	10.7			0.04
В. Пр., дейности и служби по соц. осиг-не										
Общо разходи	367.3	59.4	121.3	65.8	0.01	0.6		109.1	11.1	
Текущи разходи	317.1	58.8	89.4	57.6	0.01	0.6		102.1	8.6	
Капиталови разходи	50.2	0.7	31.9	8.2				7.0	2.5	

В разходна група **“Пенсии”** за 2006 г. по бюджета на ДОО са предвидени 4 103.5 млн.лв., както и резерв за реформата в социалното осигуряване – 60.0 млн.лв. Нарастването на разходите спрямо 2005 г. е с около 406.8 млн.лв. Планирано е осъвременяване на пенсиите от 1 януари 2006 г. с 5%. Максималният размер на пенсиите от 420 лв. през 2005 г. става 455 лв. от 1 януари 2006 г. (35% от максималния осигурителен доход за предходната година – 1300 лв.). Планирано е увеличение на социалната пенсия за старост от 1 януари 2006 г. от 60 лв. на 63 лв.

Таблица №14. Брой на пенсионерите и пенсиите

	2005 Бюджет	2005 очаквано	2006 Бюджет	2006 към 2005 очаквано
Среден брой пенсионери – общо, в т.ч.:	2 306 975	2 315 521	2 304 860	99,5
- за ОСВ по чл.68 от КСО	1 699 730	1 682 248	1 652 723	98,2
- за ОСВ по чл.69 от КСО	98 636	95 634	94 856	99,2
- за ИОЗ по чл.74 от КСО	373 286	405 847	435 283	107,3
Среден брой пенсии – общо, в т.ч.:	2 755 010	2 767 490	2 796 391	101,0
размер 25 на сто по чл.101, ал.3 от КСО	406 798	413 070	453 871	109,9

По проектбюджета за 2006 г. на Учителския пенсионен фонд са предвидени близо 5 млн.лв. за изплащане на добавки към пенсиите и пенсии за предсрочно пенсиониране.

В разходна група **“Социални помощи и обезщетения”** - социалните помощи и обезщетения се разпределят основно в бюджетите на МТСП, бюджета на ДОО и висшите училища.

По проектбюджета на МТСП за 2006 г. са планирани общо разходи в размер на 619.4 млн.лв., в т.ч.: помощи по Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане - 89.9 млн.лв.; целеви помощи за отопление по ЗСП – 115.0 млн.лв.; помощи изплащани по Закона за интеграция на хората с увреждания - 126.8 млн.лв.; здравноосигурителни вноски на лицата по чл.40, ал.2, т. 1, 4 и 8 от ЗЗО - 16.0 млн.лв.; по Закона за семейни помощи за деца – общо 270.7 млн.лв.; за реализация на мерки и програми по Закона за закрила на детето - 1.0 млн.лв.

В тази група разходи са планирани и 204.0 млн.лв. за активните мерки на пазара на труда.

В другите министерства и ведомства са планирани общо 72.8 млн.лв. в т.ч.: за здравни осигуровки на лицата, осигурени за сметка на държавния бюджет, и за обезщетения по Закона за отбраната и въоръжените сили на РБългария и Закона за МВР.

По самостоятелния бюджет на ДОО за 2006 г. са заложи общо 721.7 млн.лв., от които: 468.1 млн.лв. - за обезщетения и помощи по КСО, 252.7 млн.лв. - за здравноосигурителни вноски за пенсионери, безработни лица и деца до 18-годишна възраст и 0.8 млн.лв. - за пощенска такса и ДДС върху помощите и обезщетенията.

За риск **“Безработица”** през 2006 г. са предвидени средства в размер на 115.8 млн.лв., спрямо 121.7 млн.лв. през 2005 г.

Разходите по бюджета на УПФ са планирани на 0.2 млн.лв., а по бюджета на фонд **“Гарантирани вземания на работници и служители”** - на 2.4 млн.лв.

Разходите по група **“Програми, дейности и служби по социално осигуряване, подпомагане и заетостта”** за 2006 г. на консолидирана основа възлизат на 367.3 млн.лв., като те са разпределени по бюджета на:

- Министерството на труда и социалната политика - заложи са разходи и за усвояване на част от заемите от Световната банка за реализирането на проект **“Реформа за повишаване благосъстоянието на децата”** и проект **“Социални инвестиции и насърчаване на заетостта”** общо в размер на 42.6 млн.лв.
- ДОО – 65.8 млн. лв. - осигуряване на издръжка, материална база и средства за работни заплати за системата на НОИ. За 2006 г. се предвижда увеличение на щатната численост на персонала на НОИ.
- Фонд **“Гарантирани вземания на работниците и служителите”** – 0.6 млн.лв. за осигурителни вноски върху изплащаните от фонда обезщетения на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя и издръжка.
- Учителски пенсионен фонд – 0.01 млн.лв. за издръжка

Общини: В проекта на бюджет за 2006 г. за текущи разходи за заведенията за социални услуги (делегиран от държавата дейности) са предвидени средства в размер на 64,4 млн.лв. или с 9.7 млн.лв. повече спрямо 2005г. Новата социална стратегия набеляза конкретни цели, които са насочени към създаване на социални услуги за най-уязвимите социални групи: възрастни, самотни хора, хора с увреждания, деца в риск, преход от институционални грижи към услуги, които оставят човека в неговата общност и семейна среда. Настаняването в

специализирана институция се допуска само след изчерпване на всички възможности за предоставяне на услуги в общността.

2.6. Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда

Таблица №15. *Разпределение на бюджетните разходи за жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда за 2006 г.*

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	Общини	Национален фонд	ПУДОС
Общо разходи	975.8	58.7	136.4	507.6	267.60	5.5
Текущи разходи	423.7	24.7	59.3	334.4	0.00	5.4
Капиталови разходи	552.1	34.0	77.1	173.2	267.60	0.1
А. Жилищно строителство, благоустр.						
Общо разходи	257.4	35.7	55.9	165.8		
Текущи разходи	121.8	22.7	32.2	66.9		
Капиталови разходи	135.5	13.0	23.7	98.9		
Б. Опазване на околната среда						
Общо разходи	718.5	23.0	80.5	341.8	267.6	5.5
Текущи разходи	301.9	2.0	27.1	267.5		5.4
Капиталови разходи	416.5	21.0	53.5	74.4	267.6	0.1

В група “Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” са разчетени средства в размер на 257.4 млн. лв., от които 55.9 млн. лв. за МРРБ и 0.2 млн.лв. за издръжката и функционирането на Управителния съвет на Националния компенсационен жилищен фонд към Министерски съвет.

С предвидените 718.5 млн.лв. по група “Опазване на околната среда”, ще се извършват разходи в размер на 35.9 млн. лв. от МОСВ (по реализиране дейността по политиката за управлението на водите, на отпадъците, за опазване чистотата на атмосферния въздух, за опазване на земните недра и почвите и други) и 44.6 млн.лв. от МРРБ (по финансиране на заемни споразумения и дейности свързани с “Геозащита”).

2.7. Почивно дело, култура и религиозни дейности

Таблица №16. *Разпределение на бюджетните разходи за почивно дело, култура и религиозни дейности за 2006 г.*

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	Общини	БНР	БНТ	БАН
Общо разходи	332.9	27.1	90.2	104.8	38.1	72.5	0.22
Текущи разходи	294.2	22.7	83.9	100.3	35.1	52.1	0.18
Капиталови разходи	38.7	4.4	6.3	4.5	3.0	20.4	0.04
А. Култура							
Общо разходи	291.5	15.7	70.2	95.4	38.1	72.2	
Текущи разходи	253.2	11.3	64.1	91.1	35.1	51.7	
Капиталови разходи	38.3	4.4	6.1	4.3	3.0	20.4	
Б. Други обществ. и социални услуги / Почивно дело, спорт, туризъм, религиозно дело /							
Общо разходи	41.5	11.4	20.0	9.4		0.3	0.22
Текущи разходи	39.8	11.4	18.6	9.2		0.3	0.18
Капиталови разходи	0.5		0.2	0.2			0.04

За група разходи **“Почивно дело”** през 2006 г. се предвиждат общо средства в размер на 7.0 млн.лв., в т.ч. 5.2 млн.лв. за издръжка дейността на почивните бази на министерства, ведомства и самостоятелните бюджети. В консолидираната програма са разчетени и разходи за издръжка на почивните бази на БНТ - 0.3 млн.лв. и за БАН – 0.2 млн.лв.

В група **“Физическа култура и спорт”** предвидените средствата за 2006 г. са в размер на 17.5 млн.лв., в т.ч. 5.6 млн.лв. включени в проектобюджета на Държавната агенция за младежта и спорта. За реализиране на националната младежка политика и програмата за нейното изпълнение през 2006 г. са разчетени средства в размер на 0.8 млн.лв.

През 2006 г. ще бъдат финансирани и програми, свързани с подготовката и участието на българските спортисти в новия Олимпийски цикъл 2005-2008г., който включва Зимните олимпийски игри **“Торино, 2006”** и Олимпиада **“Пекин, 2008”**.

По група **“Туризъм”** са предвидени средства в размер на 13.6 млн.лв. вкл. и за финансово изпълнението на дейностите в областта на туризма, една от които е националната туристическа реклама, насочени към повишаване на неговата конкурентноспособност.

По група **„Култура”** са предвидени общо разходи в размер на 291.5 млн.лв., в т.ч. капиталови разходи 38.3 млн.лв.

- ◆ От тях за министерствата и ведомствата за 2006г. за култура са предвидени общо 70.2 млн.лв.:
 - за издръжка и дейност на културните институти към Министерството на културата – 65.1 млн.лв.;
 - за Министерство на финансите, в частта за издръжка дейността на Главно управление на архивите при МС – 4.4 млн.лв.;
 - За Министерството на образованието и науката за издръжка на музей на образованието - 0.1 млн.лв.;
 - За Министерството на външните работи - за издръжка дейността на държавен културен институт – 0.6 млн.лв.;

- ◆ За финансиране дейността на БНР и БНТ за 2006 г. и в изпълнение на издадените програмни лицензии за създаване и разпространение на национални и регионални радио и телевизионни програми, са разчетени общо разходи в размер на 110.2 млн.лв.

За осигуряването на подготовката, създаването и разпространението на 73730 часа радио програма, са предвидени разходи в размер на 35.1 млн.лв. за излъчването на : Програма “Хоризонт” (24 часова програма); Програма “Христо Ботев” (24 часова програма); Програма “Радио България” (58 часа среднодневна програма, излъчвана на български и на десет чужди езика); Радио Варна (24 часа); Радио Пловдив (18 часа); Радио Ст. Загора (18 часа); Радио Шумен (18 часа); Радио Благоевград (18 часа), както и за дълготрайни материални активи по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията в размер на 3.0 млн.лв.

За осигуряването на подготовката, създаването и разпространението на 18 980 часа телевизионна програма, са предвидени разходи в размер на 67.2 млн.лв. за: Национална програма “Канал 1”- 24 часа; ТЦ – Пловдив- 4 часа; ТЦ- Варна- 4 часа; ТЦ- Благоевград- 4 часа; ТЦ– Русе- 4 часа; “ТВ България” – 12 часа; както и за дълготрайни материални активи по чл.70, ал.4,т.2 от Закона за радиото и телевизията – 5.0 млн.лв.

Предвидените средства за текущи разходи за група “**Култура**” за 2006 г. за делегираните от държавата дейности **в общините** са в размер на 47,3 млн.лв. или с 4,1 млн.лв. повече спрямо 2005 г. Издръжката на група ”Култура” е в размер на 6,8 млн.лв., или с 0,7 млн.лв. повече спрямо 2005 г. Субсидиите за читалищата са в размер на 27,9 млн.лв. или с 2,9 млн.лв. повече спрямо 2005 г. Субсидираната численост е 6 170 бр. и е увеличена със 100 бр. спрямо 2005 г., което е свързано с нарастване броя на читалищата на база на разкриване на нови или възстановяване на съществували стари такива.

По група “**Религиозно дело**” по проектобюджета за 2006 г. е предвидена субсидия, в размер на 3.4 млн. лв. за подпомагане на регистрираните вероизповедания.

2.8. Икономически дейности и услуги

Таблица №17. Разпределение на бюджетните разходи за икономически дейности и услуги за 2006 г.

в млн. лв.	Общо	Централен бюджет	Министерства и ведомства	БАН	Общини	ДФ "Земеделие"	Ф"ФПРП ДП"	Национален фонд
Общо разходи + резерв	2 104.1	440.7	1 000.8	0.8	189.5	138.2	9.6	324.4
Общо разходи	2 074.1	410.7	1 000.8	0.8	189.5	138.2	9.6	324.4
Текущи разходи	1 227.1	290.7	645.5	0.8	120.4	87.5	9.5	72.6
Капиталови разходи	847.0	120.0	355.3	0.0	69.1	50.8	0.1	251.8

Предвидените средства по група **“Минно дело, горива и енергия”** за 2006 г. са в размер на 25.7 млн. лв.

За осъществяване на технически ликвидации и рекултивации на стари геолого-проучвателни изработки в страната към Министерство на околната среда и водите са предвидени средства в размер на 2,0 млн.лв. за капиталови разходи.

За издръжка и реализиране на задачите на Агенцията по енергийна ефективност, Центъра за енергийна ефективност в индустрията, фонд “Извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация” и фонд “Радиоактивни отпадъци” към Министерство на икономиката и енергетиката са предвидените средства в размер на 12,1 млн. лв., от които 11,7 млн.лв. за покриване на текущи разходи и 0,4 млн.лв. капиталови разходи.

В група **“Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов”** за 2006 г. са предвидени средства в размер на 654.0 млн.лв.

В тази група се включват разходите на Министерство на земеделието и горите, свързани с борбата със заразни и паразитни болести; с опазване на горите и дивеча; на почвената покривка; на рибата и аквакултурите; събиране и унищожаване на високо рискови отпадъци; закупуване на ваксини; на техника и други.

За осигуряването на премии на тютюнопроизводителите и целева парична подкрепа за 2006 г. са осигурени 160,9 млн.лв., а за издръжка на фонд “Тютюн” 9,0 млн.лв.

Осигурени са 9,1 млн. лв. за капиталови разходи за строеж на горски пътища за дърводобив, за ремонт на дивечовъдните станции, оборудване на лаборатории за изследване на растителни продукти, животински продукти и лаборатории по лозата и виното, за строеж и оборудване на КПП по границата и други.

Средствата по бюджета на ДФ “Земеделие” са в размер на 138.2 млн.лв. През бюджетната 2006 г. ще се повишат функциите, ролята и отговорностите на държавата, провеждани чрез ДФ “Земеделие” в областта на селското стопанство за създаване на условия за прилагане на Общата селскостопанска политика, осигуряване на средства за изплащане на преките субсидии за селскостопанските производители и за развитието на селските райони, както и изграждането и функционирането на необходимите структури и административен капацитет в съответствие с изискванията на ЕС. За осигуряване на реален достъп на страната и ефективно използване на средствата от съответните европейски фондове своевременно трябва да бъдат създадени Разплащателна агенция за управление на тези средства, Интервенционна агенция за регулиране на пазара и наблюдение на селскостопанския сектор, както и изграждане на Интегрирана система за административен контрол (ИСАК). За целта са предвидени средства за капиталови разходи в размер 38 млн. лева.

Предвидените средства за инвестиционни кредити и временна финансова помощ (нето) за 2006 г. на ДФ “Земеделие” са в размер на 100 млн.лв., което съответства на заложените през 2005 г. средства.

Националният фонд предвижда субсидии и капиталови трансфери от 135.3 млн.лв.

В група **“Транспорт и съобщения”** за 2006 г. са предвидени средства в размер на 1 088.8 млн.лв., от които по бюджетите на министерства и ведомства 564.1 млн.лв.

Някои от основните програми, за чието изпълнение са разчетени средства към МРРБ - в размер на 399.3 млн.лв. от които: 175.4 млн.лв. за текущи разходи и 223.9 млн.лв. за капиталови разходи, са: програмата по доизграждане на автомагистралите в РБългария, програмата по хомогенизиране на основната пътна мрежа в страната, програмата за трансграничните преходи, програмата за старопланинските проходи, програмата за ремонт и реконструкция на пътната мрежа, както и поддържането и текущия ремонт на пътната мрежа.

От разчетените средства в проектобюджета на министерството 32.6% са по държавните инвестиционни заеми Транзитни пътища IV и Автомагистрала “Тракия”.

Предвидени са средства към Министерство на транспорта, в размер на 146.0 млн.лв., свързани с: развитието на транспортната инфраструктура; проучването и поддържането на водните пътища и акваториите на пристанищата; контрола и осигуряването на стандарти за безопасност и екологосъобразност; изграждането и поддържането на системата за управление на трафика и информационното обслужване на корабоплаването; контрола върху техническите средства за навигация.

Осигурени са 5.6 млн.лв. за строителството на Зимовник за презимуване на 39 речни кораби плаващи по река Дунав.

За довършено строителството на пътна връзка от бул. “Брюксел” към нов пътнически терминал на Летище София са предвидени – 4.9 млн.лв.

Освен това са осигурени необходимите средства за успешното изпълнение на проекта “Реконструкция и електрификация на ж.п. линия Пловдив – Свиленград” и “Дунав мост II”.

Предвидени са средства в размер на 9.1 млн.лв. във връзка с новосъздадената Държавна агенция за информационни технологии и съобщения към МС за развитието на информационните технологии и съобщения.

С предвидените средства за Комисията за регулиране на съобщенията, в размер на 9.7 млн.лв., са осигурени регулирането и контрола на далекосъобщителния сектор, на пощенските услуги, на електронен документ и електронния подпис, както и сигурност на електронните съобщения и транзакции.

Предвидените средства за дейностите по група “**Промишленост и строителство**” през 2006 г. са в размер на 11.2 млн.лв.

Предвидените средства през 2006 г. за дейностите по група “**Други дейности по икономиката**” са в размер на 294.3 млн.лв. и осигуряват финансово извършваната от министерствата и ведомствата издателска, техническа, надзорна, приватизационна, патентна и други дейности в областта на стандартизацията, сертификацията, акредитирането. В тази група са предвидени средства за издръжката и функционирането на стопанисваните от Министерство на държавната администрация и административната реформа дворци, резиденции и стопанства.

Предвидените в проектобюджета за 2006 г. средства осигуряват нормалното функциониране на включените в групата ведомства към: Народно събрание (Хранителния комплекс, Редакция “Държавен вестник” и Издателска дейност); Министерски съвет (Ловни стопанства: „Воден” и „Искър”, и Редакция “Нормативни актове”); Министерство на образованието и науката (“Аз Буки” и Главна редакция “Педагогически издания”); Министерство на икономиката и енергетиката (Държавна агенция за метрология и технически надзор, Български институт по

стандартизация, Изпълнителна агенция “Сертификация и изпитване”, Агенция за приватизация, Агенция за следприватизационен контрол, Патентно ведомство на Р България, Изпълнителна агенция “Българска служба за акредитация” и Агенция по обществени поръчки); Министерството на финансите (Дейността по отпечатване на ценните книжа); Министерство на държавната администрация и административната реформа (Център за преводи и редакции и дворци, резиденции и стопанства); Българска академия на науките (Дейности по извеждане от експлоатация на атомния реактор ИРТ-2000).

2.9. Разходи неклассифицирани в другите функции

По тази функция са включени разходите за лихви, възмездните средства свързани с дейността на ДФ „Земеделие” и резерва по консолидираната фискална програма. По видове бюджети в резерва се включват и резервите на самостоятелните бюджети на НЗОК – 104.0 млн.лв., НОИ – 60.0 млн.лв. и на Висшия съдебен съвет – 0.6 млн.лв.

3. Бюджет 2006 по отговорности

3.1. Централен републикански бюджет

По централния бюджет са планирани приходите и разходите, които Министерският съвет администрира пряко или чрез делегирани от него права на министъра на финансите.

Таблица №19. Централен републикански бюджет за 2006 г.

млн.лв.	Програма 2005	Проект 2006	Становище МС 2006	Ръст/спад спрямо 2005 (%)
1	2	3	4	5=(4/2)-1
Приходи	9 213.8	11 012.8	11 012.8	19.5%
Данъчни приходи	8 602.2	10 519.2	10 519.2	22.3%
Неданъчни приходи	611.4	492.5	492.5	-19.4%
Помощи	0.2	1.0	1.0	426.3%
Общо разходи и трансфери	9 211.2	10 729.3	10 495.9	13.9%
Общо разходи	1 822.8	1 939.6	1 891.1	3.7%
Текущи нелихвени разходи	573.2	830.8	818.0	42.7%
Капиталови разходи	235.9	298.8	298.8	26.7%
Резерв	274.0	198.8	168.5	-38.5%
Лихви	739.7	611.5	605.8	-18.1%
Трансфери (нето)	-7 388.5	-8 789.7	-8 604.8	16.5%
Бюджетно салдо	2.6	283.5	516.9	

Планираните **приходи** по централния бюджет са в размер на 11 012.8 или ръст от 19.5 % спрямо програмата за 2005 г.

Очакваното увеличение на постъпленията от данъчни приходи се базира на реализираното през предходните години преизпълнение на приходите в условията на устойчиви темпове на икономически растеж и инкорпорира положителния ефект от приоритетните мерки за подобряване събираемостта на държавните вземания и редуциране на данъчните измами.

Заложените по програма **разходи** за 2006 г. в централния бюджет са увеличени с 68.3 млн.лв. и възлизат на 1 891.1 млн.лв. (ръст от 3.7% спрямо 2005 г.).

Текущите нелихвени разходи се предвижда да нараснат през 2006 г. до 818 млн.лв. Техният ръст от 42.7% спрямо предходната година се дължи главно на планираните по-високи разходи за издръжка, бележещи ръст от 63.9% спрямо 2005 г.

Резервът за непредвидени и неотложни разходи гарантира известна гъвкавост на бюджета в случай на извънредни обстоятелства. През 2006 г. заложените средства по този резерв

възлизат на 168.5 млн.лв. и ще бъдат разходвани за предотвратяване и ликвидиране на последиците от стихийни бедствия и аварии, както и за нуждите на социалното и здравно осигуряване, съдебната власт и структурната реформа.

През 2006 г. **трансфери (нето)** в размер на -8 604.8 млн.лв. ще осигуряват бюджетните взаимоотношения между централния бюджет и бюджетите на министерствата и ведомствата, съдебната власт, общините и социалното осигуряване (в т.ч. на ДОО, НЗОК и Учителския пенсионен фонд), като трансферите от централния бюджет към бюджетите на общините за 2006 г. възлизат на 1 429.2 млн.лв. Трансфери в нетен размер от -245 млн.лв. ще покриват взаимоотношения между централния бюджет и извънбюджетните фондове и сметки.

Предвижда се през 2006 г. централният бюджет да реализира излишък от 516.9 млн.лв.

3.2. Съдебна власт

Становището на Министерския съвет по проектобюджета на съдебната власт за 2006 г. е разработено от правителството, така че да осигури необходимите финансови, материални и кадрови ресурси за нормалното функциониране на съдебната система и за реализиране на основните приоритети заложи в Стратегията за реформа на българската съдебна система.

Предлаганите разходи за 2006 г. възлизат на 273.5 млн. лв., в т.ч. текущи разходи в размер на 252.9 млн. лв., капиталови разходи 20.0 млн. лв. и резерв от 0.6 млн. лв. Предвидена е също така и възможността през годината при изпълнение на приходите по републиканския бюджет да бъдат осигурени допълнително за Съдебната власт 10 млн. лв. за капиталови разходи. В сравнение с другите бюджетни системи, на Съдебната власт е осигурен значителен ръст на разходите. На съпоставима база (в т.ч. с включените по централния бюджет разходи по проекта на Административно-процесуалния кодекс, за разкриване на търговски съдилища и за разкриване на районен съд и районна прокуратура - гр. Приморско) планираните разходи за 2006 г. са с 63.9 млн. лв. повече спрямо предходната година, или имат ръст от 27.8% (при прогнозна средногодишна инфлация за 2006 г. от 5.8%) осигурен с увеличение на субсидията от централния бюджет (също на съпоставима база с планираните по централния бюджет разходи) с 32.9%. Тези данни недвусмислено сочат, че нормалното функциониране и реформата на съдебната власт е сред основните приоритети на правителството особено на фона на преструктурирането на разходите в някои от другите сектори.

Таблица №20: Разходи за Съдебната власт

в млн. лв.	ЗДБ 2005	Проект на ВСС ⁶ 2006	Ръст 2006/2005 %	Становище на МС ⁷ 2006	Ръст 2006/2005 %
Общо разходи	230.1	501.9	118.1	294.0	27.8
Текущи разходи	212.3	310.1	46.1	271.0	27.6
Капиталови разходи	17.3	132.0	246.4	22.4	29.9
Резерв	0.6	59.8	9 858.3%	0.6	

В предложения от ВСС проект на бюджет на Съдебната власт се включват общо разходи в размер на 501.9 млн. лв., от тях:

- Текущи разходи – 310.1 млн. лв.;
- Капиталови разходи – 132.0 млн. лв.;
- Резерв – 59.75 млн. лв., от които 30.0 млн. лв. по централния бюджет за реформата в съдебната система и 29.75 млн. лв. по бюджета на Съдебната власт за:
 - Разкриване на 12 административни съдилища по проекта на Административно процесуалния кодекс (18.2 млн. лв., в т.ч. за допълнителни 228 щатни бройки);
 - Разкриване на 28 бр. трудови съдилища (11.05 млн. лв., в т.ч. за допълнителни 280 щатни бройки);
 - Разкриване на Районен съд и Районна прокуратура в гр. Приморско (0.5 млн. лв., в т.ч. за допълнителни 23 щатни бройки).

Така определените от ВСС разходи за Съдебната власт превишават с 271.8 млн. лв. или със 118.1% одобрените от Народното събрание разходи за 2005 г., като субсидията от централния бюджет нараства съответно с 277.3 млн. лв. или със 149.8 %.

В проекта на ВСС е предвидено също така допълнително през годината да бъдат осигурени по бюджета на Съдебната власт 44.0 млн. лв., от които:

- 20.0 млн. лв. целеви субсидии за капиталови разходи с източник преизпълнение на приходите от приватизация;
- 17.0 млн. лв. целеви субсидии за капиталови разходи с източник преизпълнение на приходите по републиканския бюджет и

⁶ Включително и предвидените по централния бюджет 30 млн. лв. като резерв за реформа в съдебната власт

⁷ Включително и предвидените по централния бюджет разходи в размер на 20.5 млн. лв. : по проекта на Административно-процесуалния кодекс; за разкриване на търговски съдилища и за разкриване на районен съд и районна прокуратура - гр. Приморско

- 7.0 млн. лв. за прилагане изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и Единната информационна система за борба с организираната престъпност с източник преизпълнение на приходите по републиканския бюджет.

Предложеният от ВСС проект на бюджет на съдебната власт за 2006 г. води до нарушаване целевото ниво на дефицита по консолидираната фискална програма със 233.4 млн. лв. или с 0.51% от БВП при запазване настоящите нива на приходите и разходите по другите бюджетни системи.

Въз основа на конституционната си регламентация за автономност и независимост ВСС претендира за предоставянето на бюджетни средства, които не са по възможностите на държавния бюджет, без да полага усилия към ефективно и ефикасно разходване на ограничените публични средства. При това въпреки, че през 2004 г. и 2005 г. съдебната власт беше изведена, като приоритет на бюджета и ѝ беше осигурен значителен ръст на разходите, на получаваната субсидия от централния бюджет и на числеността на персонала за сметка ограничаване на разходите за други важни сектори, в проекта бюджета си ВСС представя разчети за повече от двойно увеличение на разходите и на субсидията от централния бюджет, значително увеличение на числеността⁸ си (с 1947 щатни бройки спрямо очакваните за 2005г.), на средната работна заплата³ в системата (с 38.5% спрямо заложените в Закона за държавния бюджет на Република България за 2005 г. разчети) и съответно на средствата за работна заплата³ (51% ръст спрямо ЗДБР за 2005 г.), без да се съобразява с условията на ограничени средства в цялата бюджетна система. При предвидена със Закона за държавния бюджет на РБ за 2005 г. брутна средномесечна работна заплата от около 773 лв., очаквания размер за 2005 г. ще бъде около 960 лв. или ръст от около 25%⁹. В същото време ВСС разполага с значителен брой незаети щатове. Всичко това създава големи затруднения относно ресурсното обезпечаване на съдебната власт, поражда съществени различия с останалите бюджетни системи и води до невъзможност правителството да планира и изпълнява заложените в средносрочната бюджетна прогноза и в годишния закон за държавния бюджет политики, програми и проекти.

3.3. Бюджети на общините

С проектобюджета на общините за 2006 година са разчетени разходи в размер на 2 378,6 млн.лв. при 2 089,3 млн.лв. по Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2005 г. Увеличението е в размер на 289.3 млн.лв. Текущите нелихвени разходи са увеличени с 216.6 млн.лв., от които за местни дейности 158,2 млн.лв. и за делегирани от държавата дейности 58,4 млн.лв.

Разчетените бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет в проектобюджета за 2006 г. са увеличени спрямо ЗДБРБ за 2005 г. със 140,6 млн.лв., от които за делегираните от държавата дейности без субсидията за капиталови разходи 78,6 млн.лв., с които се осигурява ръстът на доходите и на минимална работна заплата от 150 на 160 лв. и от 01.07.2006 г. на средните работни заплати и ръста на издръжката. За местните дейности увеличението е 27,3 млн.лв. без субсидията за капиталови разходи, от които 13,0 млн.лв. на

⁸ В т.ч. включените в резерва за неотложни и непредвидени нужди по бюджета на Съдебната власт щатни бройки и съответните средства за заплати, осигуровки, други възнаграждения, издръжка и капиталови разходи

⁹ Предвидената със ЗДБ 2005 г. численост е 12 050 щ.бр., очаквана численост 10 713 щ.бр.

общата изравнителна субсидия и 14,3 млн.лв. за компенсиране отпадането на пътния данък. Разчетено е увеличение от 20,0 млн.лв. на целевата субсидия за капиталови разходи, от които 8,0 млн.лв. за екологични обекти и 12,0 млн.лева за основен ремонт, реконструкция на улична мрежа и други благоустройствени мероприятия в населените места, както и за основен ремонт на сгради на общински болници и закупуване на медицинско оборудване.

По отношение на **постъпленията** за финансиране на местните дейности, в проекто-бюджета за 2006 г. се открояват следните моменти:

1. Предвиден е държавен трансфер в размер на 58,0 млн. лв. по бюджетите на общините за компенсиране намалението на местните приходи в резултат на отпадналия пътен данък;
2. Увеличение на постъпленията от имуществени данъци за 2006 г. с абсолютна сума от 52,3 млн.лв., от които 15,1 млн.лв. са от новата данъчна оценка при данъка върху недвижимите имоти в резултат на предвиденото завишаване на данъчната им оценка.
3. За 2006 г. се предвижда общата изравнителна субсидия да бъде в размер на 83,0 млн.лв. или не по-малко от 10 на сто от постъпленията от собствени приходи за всички общини по отчет за предходната 2004 г. съгласно чл. 34, ал. 5 от Закона за общинските бюджети.

Постъпленията от местни приходи по общинските бюджети за 2006 г. възлизат на 818,9 млн.лв., или със 125,2 млн.лв. повече в сравнение със закон 2005 г. Предвидените данъчни приходи по бюджетите на общините за 2006 г. са в размер на 229,6 млн.лв. при утвърдени по закон за 2005 г. – 177,3 млн.лв. или с 52,3 млн.лв. в повече.

От неданъчни приходи по общинските бюджети за 2006 г. се очакват постъпления в размер на 580.3 млн.лв., при одобрени със закон за 2005 г. 513.7 млн.лв., или с 66,6 млн.лв. повече. От общите постъпления от неданъчни приходи с най-голям относителен дял са приходите от такси – 350,4 млн.лв. за 2006 г., или 60.4 на сто. Приходите от продажба на общинско имущество, предвидени за 2006 г. в размер на 107,9 млн.лв. са на второ място в общия размер на неданъчните приходи – 18.6 на сто, следвани от приходите и доходите от собственост – 102.8 млн.лв. – 17.7 на сто от общия размер на неданъчните приходи.

Предвиденият ръст от постъпленията от местни приходи по общинските бюджети за 2006 г. е разпределен в разходната част на местните дейности за подобряване на издръжката в “Изпълнителни и законодателни органи”, “Полиция, вътрешен ред и сигурност”, “Социално осигуряване, подпомагане и грижи”, “Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда”, “Физическа култура и спорт”, “Култура”, “Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов”, “Транспорт и съобщения” и “Други дейности по икономиката”, в които се наблюдава значително изоставане на средствата за издръжка по закон за 2005 г. в сравнение с приетите на сесии бюджети на общините за 2005 г. и отчета към 30.06.2005 г.

За изграждането на екологични обекти през 2006 г. за общините са предвидени 40,0 млн.лв. капиталови разходи, които са с 8,0 млн.лева повече спрямо ЗДБРБ за 2005 година. Списъкът на екологичните обекти, предвидени за строителство през 2006 г. е приложение към закона за държавния бюджет, изготвен е въз основа на предложения на общините и е съобразен с приоритетите, залегнали в Програмата за прилагане на директива 91/271/ЕС за пречистване на

отпадъчните води от населените места и в Програмата за прилагане на директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъците.

За 2006 г. по централния бюджет са предвидени 10,0 млн.лв. за изграждане, реконструкция и основен ремонт на местните общински пътища като са увеличени с 3,5 млн.лв. спрямо ЗДБРБ за 2005 г.

За 2006 г. са предвидени трансфери чрез бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за текущ ремонт и зимно поддържане на местните пътища в размер, равен на този за 2005 г. – 45,0 млн.лв.

За 2006 г. по централния бюджет са предвидени 8,0 млн.лв. за съфинансиране на конкретни проекти от общините като са увеличени с 1,0 млн.лв. спрямо ЗДБРБ за 2005 г.

По централния бюджет за 2006 г. са предвидени средства за поддържане и експлоатация на местните прелези на основание чл. 30, ал. 5 от Закона за железопътния транспорт в размер на 1 млн.лв.; допълнителни средства за общини в тежко финансово състояние в размер на 10,0 млн.лв., за ремонт на общински средни училища – 9,0 млн.лева и средства за осигуряване на ДДС по проекти на САПАРД, както и временни безлихвени заеми от централния бюджет за финансиране на разходи по одобрени проекти по САПАРД до тяхното възстановяване – по 10,0 млн. лева.

Консолидираната програма на общинските бюджети за 2006 г. е изготвена с дефицит от 39.3 млн.лв.

3.4. Бюджет на Национален фонд към Министерство на финансите

През 2006 г. ще продължи да се прилага възприетият до момента подход на общо управление на средствата, отпускани от ЕС на страната по пред-присъединителните инструменти и на кореспондиращото съ-финансиране от държавния бюджет чрез Националния фонд към Министерство на финансите.

Прогнозните приходи от помощи по извънбюджетни сметки на Национален фонд от средства по пред-присъединителните инструменти на ЕС за 2006 г. са 660 млн. лева. Очакваното разпределение по инструменти е: програма ФАР – 40% от приходите, програма ИСПА – 34% и програма САПАРД – 26% от приходите. Прогнозираното увеличение на приходите с 30% спрямо заложения бюджет за 2005 г. се обуславя от очаквания напредък в изпълнението на пред-присъединителните програми и особено на програми ИСПА и САПАРД. Поради значителното увеличение на приходите от помощи през 2006 г. и по-добрите лихвени условия, договорени с обслужващите банки на Националния фонд, се очаква реализиране на приход от лихви в размер на 8 млн. лева.

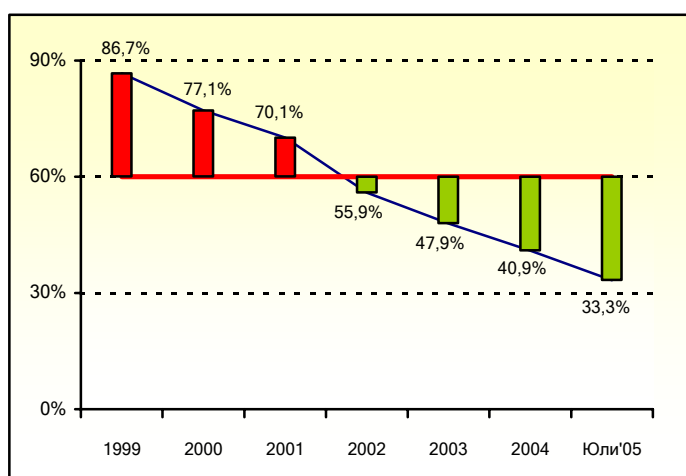
Прогнозните разходи на Националния фонд за 2006 г. са в размер на 785.4 млн. лева. Запазва се установената в последните години тенденция за увеличаване на дела на капиталовите разходи (около 70% от общия размер на разходите за 2006 г.), което се обуславя от очаквания сериозен напредък в изпълнение на програма ИСПА, която е насочена към големи инфраструктурни проекти. Очаква се напредък и в изпълнението на програма САПАРД. Това от своя страна налага необходимостта от планиране и усвояване на по-голям обем средства национално съ-финансиране. Предвиденият размер на трансфер от ЦБ за осигуряване на това съ-финансиране за 2006 г. е 239.2 млн. лв. или 30.5% от общия размер на разходите.

IV. Политика по дълга / Финансиране на Бюджет 2006

1. Държавен дълг

Към 31 юли 2005 г. номиналният размер на държавния и държавногарантирания дълг е на обща стойност 13 754,96 млн. лева, в т.ч. външен дълг -10 907,86 млн. лева и вътрешен дълг – 2 847,10 млн. лева. Съотношението дълг/БВП възлиза на 33.3% като в сравнение с края на 2004 г. то е намаляло със 7.6 процентни пункта. В номинално изражение дългът намалява с 1 803,86 млн. лева в сравнение с отчетената стойност в края на м. декември 2004 година.

Графика №7. Държавен дълг/БВП за периода 1999-2005 г. в % от БВП



Намалението на дълга се дължи основно на извършените през м.януари и м. юли 2005 г. операции по предварителното изплащане на брейди облигациите за неплатени лихви (IAB) и облигациите с първоначално намалени лихви (FLIRB), емитирани съгласно Споразумението с частните кредитори от Лондонския клуб от 1994 година. Изплатените по операциите суми, представляващи номиналните стойности на облигациите са съответно 937,5 млн. щ. долара и 607,64 млн. щ. долара. През месеците май и юли 2005 г. бе извършено предсрочно погасяване и на финансовите ангажименти по два от заемите квалифицирани като активирани държавни гаранции, съответно по Кредитно споразумение (проект за частни инвестиции и експортно финансиране) между Република България и Международната банка за възстановяване и развитие в размер на 6,8 млн. щ. долара и по Глобален заем (APEX) между Република България и Европейската инвестиционна банка в размер на 1,6 млн. щ. долара. През м. август 2005 г. предварително беше изплатен и дълга по Рамковото споразумение за прилагането на компенсационен механизъм за изплащане на дълга на Стопанска банка и Минералбанк към САЧЕ (Италия) между Република България и САЧЕ от 19.11.1999 г., като след прилагането на дисконт изплатената по операцията сума е в размер на 53.8 млн.евро.

Тенденцията за ограничение размера на външния държавен и държавногарантиран дълг, както в номинално изражение така и спрямо БВП, поддържана през последните години продължава и през тази година. Към 31 юли 2005 г. размерът на външния дълг е 10 907,86 млн. лева, като отчита намаление от 1 970,5 млн. лева спрямо края на 2004 година. За същия период

съотношението външен дълг/БВП намалява със 7.4 процентни пункта. Към 31 юли 2005 г. в структурата на държавния и държавногарантиран дълг относителният дял на външния дълг е 79.3%, което е с 3.5 процентни пункта по-ниско от отчетената стойност на показателя спрямо края на 2004 година.

Към края на 2005 г. се очаква стойността на външния държавен и държавногарантиран дълг да бъде около 11 млрд. лева - с около 1 798,4 млн. лева по-ниска от отчетената в края на 2004 г. стойност, а съотношението външен дълг/БВП да бъде 27%. Прогнозното намаление на размера на външния дълг е следствие от изпълнението на предвидените в Стратегията за управление на държавния дълг мерки за предварително изплащане на дълг и провеждане на рестриктивна политика при издаването на държавни гаранции и при финансирането на инвестиционни проекти с държавни заеми. Влияние върху тези очаквания оказва и регулярното погасяване на задълженията, в съответствие с договорените погасителни схеми. Тези стойности съответстват на поставените цели за преодоляване на съществуващия дисбаланс между вътрешния и външния дълг и за поддържане на устойчив номинален размер на дълга, като постепенно се намалява съотношението му спрямо БВП.

Намалението на дълга като цяло е съпроводено и със значителни промени в неговата валутна и лихвена структура. Във валутната структура на външния дълг през 2004 г. се запазва тенденцията на нарастване на задълженията в евро, за сметка на тези в щатски долари. Делът на дълга, деноминиран в евро от 36.9% в края на 2003 г. нараства до 44.4% в края на 2004 г., като и през настоящата година неговата относителна стойност продължава да се увеличава и достига 53% към 31 юли 2005 г. Това увеличение е основно за сметка на редуциране на задълженията в долари от 47.2% в края на 2003 г. до 39.4% към м. декември 2004 г., като след реализиране на операциите по предварително изплащане на облигациите от вида FLIRB и IAB през 2005 г. делът на задълженията в щ. долари в общия размер на външния дълг е намален до 28.2%. Съотношенията на дълга в евро и други валути се увеличават и достигат съответно 53% и 18.8%.

Лихвената структура на външния дълг също претърпява положителна промяна през 2005 г. – към края на юли 2005 г. дългът с плаващи лихви намалява до 48.2% спрямо 51.8% дълг с фиксирани лихви. Влияние в посока на намаление на дела на плаващите лихви, оказват извършената през месец януари и юли 2005 г. операции по предварително изплащане на брейди облигациите. Тези инструменти са обвързани с шестмесечния либор на щатския долар и представляваха близо 19% от общия размер на външния дълг преди провеждането на транзакцията. Ребалансирането на лихвената структура на външния дълг в посока на намаление на относителния дял на плаващите лихви, е от изключителна важност, предвид неговия съществен размер и значителните средства, необходими за неговото обслужване. Повисокият дял на фиксираните купони в лихвената структура на външния дълг води до по-добра предвидимост на лихвените разходи за бюджета и намалява необходимостта от резервни фондове за покриване на лихвения риск.

Към края на 2005 г. вътрешния дълг се очаква да нарасне с около 155 млн. лв. в сравнение с края на 2004 г. и да достигне 2 836 млн. лева. Увеличението е в съответствие с провежданата политика за увеличаване на вътрешното финансиране за сметка на външното. Същото обаче ще се осъществява при запазване на относително постоянни нива на дела на вътрешния дълг спрямо БВП.

И през 2005 г. Министерството на финансите продължи провежданата политика на постепенно увеличаване на нетната емисия на ДЦК, целяща преодоляване на съществуващия дисбаланс между вътрешния и външния дълг на страната. Същата се осъществява в съответствие с конюнктурата на пазара на дългови инструменти, ликвидността във финансовата система, предпочитанията на инвеститорите към определени ценни книжа, плащанията от и към бюджета, погасителния профил на дълга, сезонни дисбаланси, външни фактори и други. Прилаганата гъвкава емисионна политика на вътрешния пазар обезпечава както нарастването на относителния дял на вътрешния дълг в общия размер на дълга, така и непрекъснато подобряване на качествените му характеристики. Само към края на м.юли на настоящата година матуритетът на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит нараства с три месеца и достига 6 години и 9 месеца в сравнение с края на декември 2004 година. В същото време доходността продължава тенденцията на намаляване за всички матуритети, което е следствие от нарастващия интерес към този вид инструменти от страна на големи институционални инвеститори - застрахователни компании и пенсионноосигурителни фондове. За подобряване качествените параметри на вътрешния дълг продължава провеждането и на периодични замени на ЗУНК облигации, деноминирани в щатски долари, със ЗУНК облигации, деноминирани в евро. Във валутната композиция на дълга продължава да доминира левовия компонент, чийто дял към края на м. юли на настоящата година възлиза на 75.5%. Лихвената структура на вътрешния дълг също индикира позитивно развитие, изразяващо се в продължаващо нарастване дела на задълженията с фиксирани лихви. Съответно техният дял от 78.8 % в края на предходната година достига до 83.7 % в края на юли 2005 г. Същото се обуславя, както от обстоятелството, че емисиите на вътрешен дълг се осъществяват преобладаващо при фиксирани лихвени купони, така и поради редовните амортизации на дълга с плаващи лихви.

Прогнозният размер на плащанията по външния дълг за 2005 г. е 3 436,89 млн. лв., от които главници в размер на 2 942,04 млн. лв. и лихви в размер на 494,9 млн. лв., в т.ч. плащанията по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество ще бъдат на обща стойност -42,5 млн.лв. Очакваното превишение на погашенията по външния дълг, в сравнение с заложените в ЗДБ за 2005 г. параметри, се дължи на операциите по предварително изплащане на брейди облигациите. По вътрешния дълг плащанията се предвижда да достигнат обща сума от 997,8 млн. лв. (вкл. и плащанията по заеми от БНБ, респ. МФ), от които главници – 804,6 млн.лв. и лихви – 193,2 млн. лева. Очакваното изпълнение на разходите за лихви е около 88.7%. Очакваната икономия на заложените в Закона за държавния бюджет (ЗДБ) за 2005 г. разходи за лихви се дължи най-вече на извършената операция по предварително изплащане на брейди облигациите от вида IAB, както и на по-ниската осреднена стойност на щатския долар към 31.07.2005 г. съпоставена с използваната за изготвяне на разчетите за ЗДБ за 2005 година.

Влияние върху плащанията по външния дълг в периода 2006 – 2008 г. ще окажат промените на международните лихвени проценти и курса на щатския долар спрямо еврото. Външният дълг ще нараства в резултат на усвояванията по вече договорени държавни инвестиционни и държавногарантирани заеми, но съотношението му спрямо БВП се очаква да се запазва на относително постоянни нива. Предвид факта, че през последните години размерът на държавногарантирания дълг и дълга по държавни инвестиционни заеми нараства, макар и с бавни темпове, подходът при одобряването на нови държавни гаранции и държавни инвестиционни заеми ще бъде стриктно регулиран, подчинен на определени критерии и обвързан с риска за бюджета. Увеличаването на вътрешния дълг през следващите три години

ще бъде съобразено със състоянието на пазара и перспективите за неговото развитие. Рисковете, свързани с обслужването на дълга, са минимизирани, предвид доминантния дял на плащанията при фиксирани лихвени купони, като евентуалните флукуации на международните лихви и валутните курсове биха рефлектирали минимално върху плащанията по ДЦК, емитирани във връзка със структурната реформа.

2. Финансиране

Външното финансиране по централния бюджет през 2006 г. ще бъде отрицателно, в размер на -364 млн. лева. Предвидените усвоявания по държавни инвестиционни заеми /ДИЗ/, администрирани по бюджетите на министерствата и тези с краен бенефициент търговско дружество значително надвишават размера на регулярно извършваните погашения, съгласно договорените амортизационни схеми. В резултат на това очакваното нетно външно финансиране по тях ще бъде положително, като съответно за ДИЗ, администрирани по бюджетите на министерствата се очаква да достигне размер от около 262 млн. лв., а за ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество, предвиждания размер е около 48.8 млн. лева.

Нетното **вътрешно финансиране** по централния бюджет през 2006 г. ще бъде отрицателно, в размер на -152.8 млн. лв., като от операции с държавни ценни книжа ще се реализира положително нетно финансиране в размер на 634,9 млн. лв., а по дълга към БНБ /респ. МВФ/ се очаква отрицателно нетно финансиране, в размер на -524,7 млн. лв. През 2006 г. се предвижда да бъдат емитирани държавни ценни книжа в размер на 1 009,4 млн. лв., в това число 950 млн. лв. облигации и 59,4 млн. лв. бонове.

Очакваните приходи от **приватизация** през 2006 г. са в размер на 115 млн.лв. През 2005 г. са приватизирани топлофикационните дружества в градовете: Бургас, Велико Търново, Враца, Габрово, Казанлък, Ловеч, Лозница, Плевен, Разград и Ямбол, а през 2006 г. предстоят за приватизация останалите топлофикационни дружества с изключение на Общинска топлофикация София и Теплофикация Перник ЕАД, които имат и обслужват държавно гарантирани кредити за реконструкция и развитие на мрежите си.

V. Реализация на бюджетната реформа

Продължава успешното осъществяване на стартираната от Министерството на финансите реформа в бюджетната сфера, като крайната цел е постигане на ефективно действаща средносрочна рамка на разходите и утвърждаване на програмното бюджетниране като основен подход във всички фази на бюджетния процес. Значителен напредък е постигнат по усъвършенстване на средносрочното планиране, фискалната прозрачност и предсказуемост и подобряване на системата за управление на бюджетните средства. Продължават усилията за оптимизиране на публичния сектор, рационализиране и повишаване ефективността на публичните разходи. В тази връзка е необходимо да се направи преглед на структурите в бюджетната сфера, тяхното оптимизиране като брой и издръжка, както и преструктурирането им с оглед процеса на изграждане на ефективно функциониращи административни структури на национално ниво за управление и контрол на средствата от фондовете на Европейския съюз.

Отбелязва се напредък по отношение на фискалната прозрачност. Намаляват разходите, администрирани извън консолидираната бюджетна рамка - броят на извънбюджетните фондове и сметки е значително редуциран, като те са включени в консолидираната фискална програма. В Бюджет 2006 се постига по-голяма прозрачност чрез по-пълното отразяване на държавните разходи - всички разходи, включително разходите за отбрана и сигурност, са разбити по отделни икономически елементи съгласно класификацията по икономически тип. Тази година процесът на изграждане на системата на „Единната сметка” като компонент на реформата в бюджетния сектор беше финализиран чрез включване в Единната сметка и на органите на съдебната власт. Бюджетните документи осигуряват цялостна информация за разходите, приходите и бюджетния баланс на консолидирания държавен сектор. Докладът по Закона за държавния бюджет на Република България, както и Докладът по отчета за изпълнението на държавния бюджет, са публично достъпни.

Министерството на финансите играе централна роля във фискалното управление и ръководи голяма част от процесите на реформа, които се извършват към момента, с цел да се приведат фискалните аспекти на законодателната рамка в България в съответствие с изискванията на Европейския съюз. Предвижда се усъвършенстване на бюджетните процедури в посока на нормативно уредено многогодишно бюджетниране. В Народното събрание вече е внесен проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за устройството на държавния бюджет, с който ще се въведат принципите на многогодишно бюджетниране. Към момента изготвяната тригодишна бюджетна прогноза и разходни тавани по ПРБК представлява първа крачка в това направление.

В Стратегията за участието на България в Кохезионния и Структурните фондове на Европейския съюз освен законово регламентиране на многогодишното бюджетниране се предвижда и създаване на интегрирана система за планиране на инвестициите, обхващаща едновременно европейските и националните източници на финансиране. Основната цел ще бъде осигуряване на ефективно и прозрачно управление, висока административна и финансова организираност като предпоставка за оптимално усвояване на средствата по линия на

финансовите инструменти на ЕС, както и постигане на максимален положителен ефект при разходването на средствата от държавния бюджет и от европейските фондове.

Разширява се обхватът на министерствата, изготвящи пилотни програмни бюджети като част от подготовката за въвеждането на програмното бюджетиране като основен подход във всички фази на бюджетния процес – планиране, изготвяне, приемане, изпълнение, отчитане и контрол. Пилотни програмни бюджети на седем министерства бяха разработени и внесени в Народното събрание като самостоятелни приложения към проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2005 г. (МОСВ, МТС, МТСП, МОН, МИ, МЕЕР и ММС). През 2006 г. още четири министерства ще изготвят програмни формати на бюджети – Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на културата, Министерството на здравеопазване и Министерството на земеделието и горите. Въпреки преминаването на Министерството на младежта и спорта в Държавна агенция за младежта и спорта (ДАМС) към Министерския съвет, ведомството ще продължи да разработва собствен програмен бюджет, тъй като запазва статута си на първостепенен разпоредител с бюджетни кредити. Общо десет първостепенни разпоредители ще участват в процеса на разработване и представяне на програмни формати на бюджети през 2006 г. Крайната цел е пилотно обхващане на всички министерства в процеса с бюджетната процедура за бюджета за 2007 г. и правна регламентация на програмното бюджетиране.

Министерството на околната среда и водите вече не е пилотен проект и съгласно § 56 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2005 г., Министерският съвет внася в Народното събрание за разглеждане и одобрение проекта на бюджет на Министерството на околната среда и водите за 2006 г. в програмен формат като част от проекта на Закона за държавния бюджет.

Заклучение

Бюджет 2006 е първия бюджет, който новото правителство разработва през управленския си мандат. Той отразява приемствеността в провежданата икономическа и бюджетна политика, допълнена с повишаване на социалната отговорност и преодоляване на последиците от природните бедствия в България от лятото на 2005 г. В Бюджет 2006 амбициите за догонващо Европейския съюз икономическо развитие, нарастване на доходите и сближаване на качеството на живот с това на европейските граждани се срещат с обективните икономически реалности и възможности на държавата да осигури финансиране на бюджетните сфери. Това се реализира при запазване на макроикономическата стабилност и фискалната устойчивост.

През 2006 г. се предвижда реалният ръст на БВП в България да достигне 5.5%, надхвърляйки с над 3% прогнозирания икономически растеж в Еврозоната. Предсрочното хармонизиране на акцизните ставки с минималните равнища в ЕС ще допринесе за повишаване на натрупаната инфлация до 4.9%, но ще изчерпи негативния си ефект през годината и няма да постави на изпитание покриването на инфлационния критерий за членство в Икономическия и валутен съюз през 2009 г.

Бюджет 2006 е първият бюджет от старта на прехода, в който на ниво планиране е заложен нулев бюджетен дефицит – така както бе предвидено в Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2006-2008 година. Балансираният бюджет е съобразен с високото негативно салдо на текущата сметка на платежния баланс, съдейства за редуциране нивото на държавния дълг и повишава финансовата дисциплина и стабилността на публичните финанси.

Данъчната политика цели постигането на онзи нелек баланс, при който необходимостта от осигуряване на необходимите публични средства за 2006 г. се съчетава със засилване на стимулите за предприемаческа дейност, водещи до повишаване на създадения брутен продукт.

През 2006 г. държавните разходи са структурирани в зависимост от правителствените приоритети, като общото им равнище е ограничено до 40% от БВП. Значителни публични средства се отделят за финансиране на дейностите, свързани с европейската интеграция, повишаване на доходите и преодоляване на последиците от наводненията. Ресурсното осигуряване на държавните дейности се съчетава с повишен контрол в бюджетната сфера и нарастване ефективността на разходите, което резултира в по-високо равнище и качество на предлаганите публични услуги. За това съдейства и процесът на програмно бюджетниране, който напредва с бързи темпове и разширява обхвата си в бюджетната сфера. През 2006 г. още четири нови министерства ще разработят програмни формати на бюджети, с което броят им нараства на десет. Целта на бюджетните реформи е държавата да използва ограничените бюджетни средства възможно най-ефективно в условията на висока прозрачност.

При планиране на фискалните параметри и координиране на работата по изготвяне на бюджета, Министерството на финансите следва изискванията на Пакта за стабилност и растеж. Той е насочен към постигането на стабилни публични финанси, което подобрява условията за реализиране на ценова стабилност, устойчив икономически растеж и нарастване на заетостта. Спазвайки стриктно референтните стойности за правителствен дефицит и държавен дълг и следвайки най-добрите европейски практики в областта на бюджета, във фискален аспект страната ни е готова за ефективно членство в ЕС от 1 януари 2007 година.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ: